

Міністерство освіти і науки України
Волинський національний університет
імені Лесі Українки
Кафедра української мови та лінгводидактики

На правах рукопису

Черевко Ірина Володимирівна

**Функційні особливості предикативного ядра
простих реченнєвих конструкцій
(на матеріалі поезій Галини Яструбецької)**

Спеціальність: 035 Філологія
Освітньо-професійна програма *Українська мова та література.*
Світова література
Робота на здобуття освітнього ступеня магістр

Науковий керівник:
Масицька Тетяна Євгенівна
доктор філологічних наук, професор

Рекомендовано до захисту
на засіданні кафедри української мови
(протокол № 5
від 14 листопада 2024 р.)
Завідувач кафедри _____ проф. Костусяк Н. М.

Луцьк–2024

АНОТАЦІЯ

Черевко Ірина Володимирівна. Функційні особливості предикативного ядра простих реченнєвих конструкцій (на матеріалі поезій Галини Яструбецької). – Магістерська робота на здобуття освітнього ступеня магістра. Спеціальність: 035 Філологія (Українська мова і література). Освітньо-професійна програма Українська мова та література. Світова література. – Волинський національний університет імені Лесі Українки. Луцьк, 2024. 70 с.

У магістерській роботі проаналізовано функційні особливості предикативного ядра у поезіях Галини Яструбецької. Розглянуто різні підходи до визначення та класифікації речень, зокрема формально-синтаксичний, семантико-синтаксичний та комунікативний аспекти. Визначено основні функції підмета та присудка, а також їхній взаємозв'язок у формуванні предикативної основи речення. Розглянуто поняття предикативності, її роль у формуванні речення та взаємозв'язок між підметом і присудком. Окремо досліджені різні типи присудків та підметів, їх вираження і класифікація.

У кваліфікаційній праці детально проаналізовані прості речення у поезіях Галини Яструбецької. Досліджено, що у віршах сучасної волинської письменниці використано як прості, так і складені підмети. Визначено ключову роль присудка як головного члена речення, що позначає дію, стан чи властивість предмета. Схарактеризовано прості дієслівні присудки, та складені дієслівні та складені іменні та складні (подвійні) присудки. Доведено, що кожен тип підмета та присудка має специфічні граматичні особливості, що впливають на структуру речення та його семантику.

Ключові слова: підмет, простий підмет, складений підмет, присудок, простий дієслівний присудок, складений дієслівний присудок, складений іменний присудок, складний (подвійний) присудок, головні члени речення, предикативність.

SUMMARY

Cherevko Iryna Volodymyrivna. Functional features of the predicative core in simple sentence constructions (based on the poetry of Halyna Yastrubetska). – Master's thesis for the degree of Master of Education. Specialty: 035 Philology (Ukrainian Language and Literature). Educational-professional program Ukrainian Language and Literature. World Literature. – Lesya Ukrainka Volyn National University. Lutsk, 2024. 70 p.

The master's thesis analyzes the functional features of the predicative core in the poetry of Halyna Yastrubetska. Various approaches to the definition and classification of sentences have been examined, including formal-syntactic, semantic-syntactic, and communicative aspects. The main functions and characteristics of the subject and predicate have been defined, as well as their interrelationship in forming the predicative core of the sentence. The thesis explores the concept of predicativity, its role in sentence formation, and the relationship between the subject and predicate. Different types of predicates and subjects, their expression, and classification have been studied separately.

In the qualification work a detailed analysis of simple sentences with subjects and predicates in the poetry collections of Halyna Yastrubetska. It has been investigated that in the poetry of a contemporary volyn writer, both simple subjects and complex subjects have been used. The key role of the predicate has been defined as the main element of the sentence that reflects the action, state, or property of the subject. A classification of predicates has been conducted into verbal and nominal, simple, compound, and complex (double) types. It has been proven that each type of subject and predicate has specific grammatical features that influence the structure and semantics of the sentence.

Keywords: subject, simple subject, compound subject, predicate, simple verbal predicate, compound verbal predicate, compound nominal predicate, complex (double) predicate, main sentence components, predicativity.

ЗМІСТ

ВСТУП	6
--------------------	---

РОЗДІЛ І. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЙНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ ПРОСТИХ РЕЧЕННЄВИХ КОНСТРУКЦІЙ В УКРАЇНСЬКІЙ ЛІНГВІСТИЦІ

1.1. Функційні особливості реченнєвих конструкцій	12
1.2. Історія дослідження головних членів речення	15
1.3. Диференціація підмета і присудка в українському мовознавстві	16
1.4. Предикативність як головна категорія у структурі речення	18
1.5. Граматичні ознаки підмета і присудка	20
Висновки до розділу 1	21

РОЗДІЛ ІІ. ОСОБЛИВОСТІ ФУНКЦІОНУВАННЯ ПІДМЕТА У СТРУКТУРІ ПРОСТОГО РЕЧЕННЯ

2.1. Підмет як головний член простого двоскладного речення	24
2.2. Класифікація підмета	25
2.2.1. Простий підмет	26
2.2.2. Складений підмет	30
2.3. Способи вираження підмета	32
Висновки до розділу 2	36

РОЗДІЛ ІІІ. ОСОБЛИВОСТІ ФУНКЦІОНУВАННЯ ПРИСУДКА У СТРУКТУРІ ПРОСТОГО РЕЧЕННЯ

3.1. Присудок як головний член простого двоскладного речення	38
3.2. Класифікація присудка	39
3.2.1. Простий дієслівний присудок	40
3.2.2. Складений дієслівний присудок	43
3.2.3. Складений іменний присудок.....	45
3.2.4. Складний присудок	48
Висновки до розділу 3	49
ВИСНОВКИ	52

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ	58
ДЖЕРЕЛА ДОСЛІДЖЕННЯ	66
ДОДАТКИ	67

ВСТУП

Особливості речення як багаторівневої одиниці є проблемним питанням у сучасному синтаксисі. Його проблематика пов'язана із системно-структурним і функційним підходом до аналізу головних та другорядних компонентів речення. Головні члени речення відіграють важливу роль у структурі реченнєвих конструкцій. У кожному двоскладному реченні є предикативне ядро, у якому наявний підмет і присудок. Дослідження предикативного ядра реченнєвих конструкцій у сучасному українському мовознавстві є актуальною та перспективною проблематикою синтаксису, адже його детальний аналіз допомагає повністю зрозуміти структуру речення. Саме складність та багатогранність головних членів речення зумовили багато дискусій серед мовознавців у царині синтаксису та потребують їхнього детального аналізу.

У лінгвістичних працях ХХ–ХХІ ст. ця проблематика започаткована у студіях Л. А. Булаховського [5], О. С. Мельничука [53] та продовжена у наукових дослідженнях І. Р. Вихованця [7; 8; 9; 10], А. П. Грищенка [16], П. С. Дудика [18], Н. Л. Іваницької [26; 27; 28], Й. Ф. Андерша [1], К. Г. Городенської [13], А. П. Загнітка [19; 21; 22; 23; 24], Н. В. Гуйванюк [14; 15], К. Ф. Шульжука [66; 67], В. М. Ожогана [57], М. В. Мірченка [54; 55], Т. Є. Масицької [39; 40; 41–47], О. Г. Межова [49; 50; 51; 52], І. М. Арібжанової [2; 3; 4] та інших мовознавців.

Проблематика функційних особливостей підмета та присудка у структурі простих реченнєвих конструкцій продовжує викликати зацікавлення у дослідників граматичної структури сучасної української літературної мови. У дослідженні зацентрована увага на функційних особливостях предикативного ядра (підмета і присудка) у мовотворчості сучасної письменниці Волині – Галини Яструбецької.

У сучасних граматичних студіях головні члени речення досліджували І. Р. Вихованець [7; 8; 9], А. П. Загнітко [21; 22; 24], К. Ф. Шульжук [67],

О. І Леута [37; 38], М. В. Мірченко [54], Т. Є. Мацицька [39; 40; 44; 48], О. Г. Межов [50] та ін. І. Р. Вихованець детально розглянув особливості речення, його структуру та функції головних компонентів, а також звернув увагу на важливість предикативності [8, с. 66–83]. А. П. Загнітко виділив класифікаційні і кваліфікаційні ознаки підмета [24, с. 18–20]. К. Ф. Шульжук у своїй праці досліджував підмет і присудок, їх диференціацію та взаємозв'язок, що дозволило глибше зрозуміти їхню роль у структурі простого речення [67, с. 67–84]. О. І. Леута проаналізував історичний розвиток та проблемні питання теорії головних членів речення [37, с. 142–146]. М. В. Мірченко визначив предикативність як комунікативну надкатегорію, що виявляє взаємозв'язок змісту речення з реальністю, робить речення цілісною комунікативною одиницею і має підкатегорії часу, особи та модальності [54, с. 26]. Т. Є. Мацицька досліджувала граматичну структуру простих та складних реченнєвих конструкцій, що дозволило детально проаналізувати специфіку різних синтаксичних одиниць та визначити характерні особливості головних компонентів речення. Також мовознавиця дослідила граматичні особливості ідіостилю Галини Яструбецької [39, с. 170–172; 40, с. 45; 44, с. 331–334; 48, с. 37–38]. О. Г. Межов зазначив, що у художніх творах вживають речення з називним об'єкта порівняння, який наявний у нетиповій присудковій формально-синтаксичній позиції [50, с. 154].

Актуальність теми магістерської роботи зумовлена необхідністю багатопланового й цілісного вивчення усіх різновидів підмета та присудка як головних компонентів реченнєвої структури у мовотворчості сучасної волинської письменниці Галини Яструбецької. Аналіз цих синтаксичних компонентів сприятиме більш детальному розумінню формально-синтаксичної організації речення, у якій підмет і присудок є центральними реченнєвими компонентами. Дослідження предикативної основи (підмета та присудка) дозволить краще зрозуміти її функційні особливості у структурі речення, а також деталізує взаємодію між цими компонентами.

Мета магістерської роботи полягає у виокремленні підметів та присудків у простих реченневих конструкціях, з'ясуванні особливостей їхніх функційних і диференційних ознак у формально-синтаксичній структурі речення.

Поставлена мета передбачає виконання низки конкретних **завдань**:

- 1) дослідити функційні особливості реченневих конструкцій;
- 2) визначити проблематику виділення членів речення;
- 3) з'ясувати особливості предикативності як головної категорії речення;
- 4) схарактеризувати диференційні ознаки підмета та присудка;
- 5) проаналізувати реченневі конструкції для виокремлення предикативного центру;
- 6) виявити типи головних членів речення;
- 7) скласифікувати прості реченневі конструкції з різними типами підмета та присудка;
- 8) з'ясувати частотність використання головних компонентів у поетичних текстах.

Об'єктом дослідження є прості реченневі конструкції у художніх текстах Галини Яструбецької.

Предмет дослідження – функційні особливості підмета і присудка у формально-синтаксичній структурі речення.

Методи дослідження. Теоретичною та методичною основою розв'язання поставлених завдань слугували праці вітчизняних лінгвістів. Методика дослідження є комплексною і має використання різноманітних методів та прийомів. Для досягнення загальної мети та вирішення конкретних завдань використано такі методи дослідження:

- 1) описовий метод;
- 2) метод функційного аналізу;
- 3) метод типологічного аналізу;
- 4) класифікаційний метод;

- 5) систематика дослідженого матеріалу;
- б) метод кількісного підрахунку.

Джерело фактичного матеріалу. Основним джерелом для відбору фактичного матеріалу є реченнєві конструкції, вибрані з поетичних творів Галини Яструбецької, зокрема для дослідження обрано збірки віршів «Memorioglifika», «Photodosia», «Поліський пілігрим», «Kalophonía», «Яшмове серце», «1=3» та «Під шкірою слів або Вибух до середини». Проаналізовано близько 3000 речень, із яких виокремлено різнотипні підмети та присудки. У наведених прикладах збережено авторську орфографію.

Наукова новизна магістерської праці полягає у тому, що у ній уперше детально проаналізовані різнотипні підмети і присудки, виокремлені з поетичних творів волинської письменниці Галини Яструбецької, визначено їхню специфіку та проведено семантичну диференціацію.

Теоретичне значення виконаного дослідження. Теоретичні узагальнення матимуть застосування у дослідженнях функційно-категорійної граматики сучасної української мови, що зосереджене на подальшому вивченні головних компонентів та поглибленому аналізі граматичних особливостей предикативного центру речення.

Практичне значення магістерської праці полягає у тому, що результати дослідження можуть бути використані під час викладання сучасної української мови у школах та закладах вищої освіти. Вони стануть у нагоді у підготовці навчальних матеріалів, розробці спецкурсів, проведенні занять у мовних гуртках, а також будуть корисними для студентів-філологів у написанні курсових робіт.

Апробація роботи. Основні висновки та положення магістерської роботи викладені під час виступів на секційному засіданні щорічного Фестивалю науки (тема доповіді «Функційні особливості предикативного ядра простих реченнєвих конструкцій (на матеріалі поезій Галини Яструбецької)» (13 травня 2024 року)), на Міжнародній науково-практичній конференції «Орієнтири національної освіти в умовах сьогодення», тема

доповіді «Присудок як головний член простого двоскладного речення» (17 травня 2024 року), у роботі проблемної групи «Актуальні проблеми досліджень у галузі лінгвістики та методики навчання української мови» (доповідь «Предикативність як головна категорія у структурі речення»).

Результати магістерської роботи апробовано у вигляді публікацій: стаття: Черевко Ірина, Мацицька Тетяна. Функційні особливості предикативного ядра простих реченневих конструкцій (на матеріалі поезій Галини Яструбецької). *Scripta manent: молодіжний науковий вісник факультету філології та журналістики: зб. наук. пр. ; Вип. 11*. Луцьк : ВНУ імені Лесі Українки, 2024. С. 50–52; тези: Черевко Ірина, Мацицька Тетяна. Присудок як головний член простого двоскладного речення. *Міжнародна науково-практична конференція «Орієнтири національної освіти в умовах сьогодення»: збірник тез доповідей конференції (17 травня 2024 року); Вип. 1*. Луцьк, 2024. С. 64–68.

Структура магістерської роботи. Магістерська робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаної літератури, джерел дослідження, додатків. Загальний обсяг роботи 70 сторінок.

У **вступі** обґрунтовано вибір теми, її актуальність, мета і завдання дослідження, з'ясований об'єкт і предмет, визначені методи дослідження, сформульована наукова новизна, теоретичне і практичне значення магістерської роботи.

У **першому розділі** «Теоретико-методологічні засади дослідження простих реченневих конструкцій в українській лінгвістиці» схарактеризовано функційні особливості речень, проаналізовано їх класифікацію та структурні елементи, зокрема підмет і присудок; простежено вивчення головних членів речення в історичному аспекті, проаналізовано предикативність як головну категорію у структурі речення; встановлено диференціацію та граматичні ознаки підмета і присудка у простих двоскладних реченнях.

У **другому розділі** «Особливості функціонування підмета у структурі простого речення» проаналізовано підмет як головний член простого

двоскладного речення, його функційні характеристики, схарактеризовано прості й складені підмети та різні способи їхнього вираження у простих двоскладних реченнях.

У **третьому розділі** «Особливості функціонування присудка у структурі простого речення» визначено особливості присудка у двоскладному реченні, встановлено його основні характеристики та важливість у граматичній структурі речення; досліджено різні види присудка (прості, складені та складні (подвійні)) у простих реченнєвих конструкціях.

У **висновках** узагальнено результати дослідження.

РОЗДІЛ I. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЙНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ ПРОСТИХ РЕЧЕННЄВИХ КОНСТРУКЦІЙ В УКРАЇНСЬКІЙ ЛІНГВІСТИЦІ

1.1. Функційні особливості реченнєвих конструкцій

У сучасному мовознавстві питання про сутність речення є одним з найскладніших та найбільш дискусійних питань у царині синтаксису. Хоча речення займає центральну позицію у синтаксичній системі сучасної української мови, загальноприйнятого визначення для нього досі не існує. В історії мовознавства були спроби охарактеризувати речення з логічного, психологічного та формально-граматичного підходу. І. Р. Вихованець зауважив: «Речення є основною синтаксичною одиницею, оскільки саме в ньому реалізуються найважливіші функції мови: комунікативна (мова як засіб спілкування) і пізнавальна (мова як знаряддя пізнання й відображення дійсності, знаряддя вираження думки). У межах речення розгортаються майже всі прийоми формальної і семантичної організації синтаксичних одиниць» [8, с. 51–52].

У порівнянні з іншими синтаксичними одиницями реченнєві конструкції відрізняють за семантико-граматичною різноманітністю. Їх поділяють за кількома критеріями: структурою, характером предикативних відношень, метою висловлювання та емоційним забарвленням. Відповідно до будови речення поділяють на прості та складні. Залежно від характеру предикативних відношень речення можуть бути заперечними і стверджувальними, з різними відтінками об'єктивної чи суб'єктивної модальності. За метою висловлювання речення класифікують на розповідні, спонукальні та питальні [Там само, с. 53].

Речення, як складна синтаксична одиниця, розглянуто з різних поглядів, як-от: формально-синтаксичний, семантико-синтаксичний та комунікативний. Формально-синтаксичний аспект пов'язаний зі структурою всередині речення через синтаксичні зв'язки та визначені на їх основі

компоненти речення. Семантико-синтаксичний підхід репрезентує структуру речення через його семантико-синтаксичні відношення, які відображають поєднання форми і змісту у певній мові. Комунікативні властивості речення виявлені у мовленнєвій ситуації та тексті. Однією з основних характеристик речення є його предикативність, що визначає його ставлення до дійсності. У двоскладних реченнях предикативність наявна через поєднання присудка із підметом, тоді як в односкладних через головний член речення. Людина у реченнях виражає свої думки, почуття та наміри. Описуючи явища дійсності, вона одночасно висловлює своє ставлення до даного змісту [Там само, с. 52].

На думку Т. Є. Масицької, у сучасних теоріях синтаксису формально-синтаксичний аспект речення пов'язаний з відповідним формальним реченнєвим зразком та моделлю. Основу формально-синтаксичної організації речення складають синтаксичні зв'язки та компоненти реченнєвої конструкції. У формально-синтаксичному аспекті речення поділені на прості та складні. Структура простого речення визначена за певним синтаксичним зразком, у якому предикативною основою є підмет і присудок (тобто у двоскладних реченнях) або один головний член (у односкладних реченнях). Тому типові представники простого речення – це двоскладні та односкладні речення. У двоскладних реченнях підмет і присудок мають граматичну взаємозалежність. На відміну від двоскладної формально-синтаксичної структури, що має підмет і присудок, в односкладних реченнях головний член речення не поділений на підмет та присудок [39, с. 170].

Складне речення з функційного погляду має багато спільних ознак із простим реченням. Воно функціонує як єдина одиниця, у якій поєднано прості конструкції на основі відповідних синтаксичних зв'язків. Формально-синтаксична структура складного речення об'єднує прості конструкції, використовуючи у складнопідрядних реченнях вихідні предикативні залежності. Семантико-синтаксична структура речення залежить від його формально-синтаксичної організації. Сучасна українська мова має тенденцію до гармонійності між формально-синтаксичною та семантико-синтаксичною

структурами речення. Структура складного речення у семантико-синтаксичному плані виражає зв'язки між двома або більше взаємозалежними ситуаціями. У складному реченні, залежно від типу, взаємодія між ситуаціями відображена через вихідні предикатні семантико-синтаксичні залежності у складнопідрядних реченнях, або семантико-синтаксичні зв'язки у складносурядних реченнях. Відмінність між семантико-синтаксичною і формально-синтаксичною структурами визначає асиметрія між двома рівнями речення. Ця асиметрія виявлена через різні типи формально-синтаксичних і семантико-синтаксичних зв'язків [Там само, с. 171–172].

Комунікативна структура речення зорієнтована на процес мовлення та незалежна від його формально-синтаксичної організації і в значній мірі від семантико-синтаксичної структури речення. Основна мета речення полягає у тому, щоб мовець передавав певну інформацію реципієнтові. У межах теорії актуального членування у реченні розглядають складну структуру, що містить логіко-граматичні частини: тему (вже відоме, дане) і рему (основне повідомлення). У сучасній лінгвістиці рема є комунікативним центром, а тема іноді неявно виражена у неповних реченнях. Темою можуть бути як головні, так і другорядні члени речення, а рема зазвичай пов'язана з присудком [12; 39, с. 172].

Речення є найважливішою структурною складовою української мови, її вершиною, що використовує інші мовні одиниці для свого утворення. Усі різновиди речень утворені за допомогою різних словосполучень або навіть одного слова. Для створення речень необхідні всі рівні мовних одиниць, такі як: фонемі (звуки), морфемі, слова, словосполучення, а також інші компоненти синтаксичної будови мови. Усі ці мовні одиниці відображають різні аспекти мови та представляють її багаторівневу структуру, як-от: фонетичну, морфемну, дериваційну, морфологічну, лексичну, синтаксичну та стилістичну.

1.2. Історія дослідження головних членів речення

В історії українського мовознавства поділ членів речення на головні та другорядні ґрунтований на високому рівні граматичного узагальнення. Основні принципи розрізнення головних і другорядних членів речення пов'язані із формально-синтаксичною структурою простого речення. У двоскладному реченні до головних членів речення належать підмет і присудок, які поєднані предикативним зв'язком, а також головний член односкладних речень, співвіднесений з присудком або підметом, який є самостійним компонентом. За синтаксичною традицією підмет і присудок формують предикативну основу речення. Традиційне вчення про головні члени речення зосереджене насамперед на їхній формально-синтаксичній організації [8, с. 73]. Тому для формально-синтаксичної організації важливим є граматичні форми і синтаксичні зв'язки між словами та словосполученнями.

Мовознавці вважали, що синтаксична модель членів речення зародилася ще в античній граматиці. Існувало три підходи дослідження теоретичних аспектів головних членів речення: психолого-граматичний, логіко-граматичний та формально-граматичний. В історії мовознавства були різні погляди щодо функційних особливостей головних членів речення. Однак у сучасній лінгвістиці вони є рівноправними компонентами, що формують структурну основу речення [67, с. 68–69].

О. І. Леута зазначив, що історія лінгвістики демонструє продуктивність поняття «головний член речення», проте на основі класичного розуміння членів речення неможливо повністю пояснити структуру речення. У традиційній граматиці виникла ідея двовершинності речення, де обов'язково присутні два головні елементи – підмет і присудок. Пробуючи створити одновершинні моделі, представники різних граматичних шкіл пропонували альтернативні концепції. С. Карцевський та О. Есперсен вважали, що єдиним головним членом речення має бути лише підмет, вказуючи на те, що підмет –

це абсолютно обов'язковий компонент речення, який завжди має бути первинним. Один з аргументів на підтримку того, що підмет є найважливішим елементом речення, полягає у тому, що присудок завжди повинен узгоджуватися з підметом у мовах, які використовують називний відмінок, що свідчить про формальну залежність присудка від підмета [37, с. 143].

Інші вчені вважають, що єдиним головним членом речення є присудок. Вони стверджують, що присудок може представляти всю інформацію, що містить у собі речення. Підмет виконує важливу функцію у визначенні предмета, тоді як присудок є домінантою, оскільки саме у ньому виражені усі граматичні значення, пов'язані з предикативністю [Там само, с. 143–144]. Питання про головні члени речення завжди було предметом дискусій в історії мовознавства через неоднозначність їхнього статусу.

На сьогодні більшість сучасних мовознавців вважають, що присудок є головним компонентом речення.

1.3. Диференціація підмета і присудка в українському мовознавстві

Диференційні ознаки предикативної основи найбільше виявлені саме у двоскладному реченні. Предикативна основа сформована виключно з головних членів речення. Головні члени речення – це повнозначні лексичні компоненти (підмет і присудок), що утворюють синтаксичний центр речення [67, с. 68].

Підмет є головним членом двоскладного речення, з яким пов'язаний присудок. Він граматично незалежний від інших членів речення. Зазвичай підмет виражений іменником або займенником (особовим, неозначеним, питальним та ін.), що відповідає на питання «хто?» або «що?» у називному відмінку, напр.: «*Німб* – то відблиски пожарищ» (7, с. 8); «*Воно* іще не загойлось» (7, с. 11); «*Ріки* зустрілись очима з *Летою*» (7, с. 54). Проте підмет може бути виражений іншими частинами мови, а також лексичними

та синтаксичними словосполученнями або цілими реченнями. Підмети поділяють за структурою на прості та складені. Основний засіб вираження підмета – це іменник у називному відмінку. Також функцію підмета виконують субстантивовані слова та вирази [29, с. 346].

Другим головним членом двоскладного речення є присудок. Його типи виділені на основі морфологічних характеристик і модально-часових значень. Присудок є головним членом двоскладного речення, який вказує на модально-часову характеристику суб'єкта предикативної ознаки та має предикативний зв'язок з підметом, напр.: «*Одкровення – вірші течуть і течуть розсіченими венами*» (7, с. 19); «*Сонце – червоне дно розкололося*» (7, с. 20); «*Зачайвся стрілець на дереві пізнання добра і зла*» (7, с. 33). Присудки поділяють за морфологічною структурою і способами вираження модально-часових значень. Морфологічно присудки диференційовані на дієслівні та іменні, а за вираженням модально-часових значень їх класифікують на прості, складені та подвійні (складні) присудки [67, с. 73–74].

Як стверджував І. Р. Вихованець: «Внутрішню диференціацію головних членів речення побудовано на формальних показниках і пов'язаних із ними семантичних особливостях» [8, с. 73]. На думку Т. Є. Масицької, у простому двоскладному реченні підмет має такі основні формально-синтаксичні характеристики: він є головним членом речення, пов'язаний з присудком предикативним зв'язком, а також обумовлений присудком синтаксичним часом і способом. Присудок, у свою чергу, також є головним членом речення, має взаємозалежний зв'язок з підметом і визначає підмет у синтаксичному часі і способі [40, с. 45]. Підмет як головний член речення перебуває у взаємозв'язку з присудком і разом з ним формує предикативну основу простого речення [8, с. 73].

Отже, двоскладне речення є яскравим прикладом структури з предикативною основою, яку утворюють головні члени речення (підмет і присудок). Предикативна основа двоскладного речення відображає тісну

взаємодію головних членів у побудові граматичної та семантичної структури речення.

1.4. Предикативність як головна категорія у структурі речення

У сучасній мовознавчій літературі предикативність не має однозначного визначення, хоча вчені вважають її загальною характеристикою всіх типів речень. У Великому тлумачному словнику сучасної української мови зазначено: «Предикативність – це одне з основних понять, що відображає об'єктивно існуючі зв'язки між ознаками і предметами. У мовознавстві – синтаксична категорія, яка формує речення, надаючи його змістові характеру повідомлення про той чи інший факт реальної дійсності» [6, с. 1112].

На думку Н. М. Костусяк, до категорії формально-синтаксичного плану належить предикативність, що має взаємозалежність підмета, який традиційно виражений у називному відмінку, та присудка, що узгоджений з підметом за особою, числом і родом. Між цими основними компонентами синтаксичний зв'язок утворений через їх координацію і є характерним лише для двоскладних речень [35, с. 675]. М. В. Мірченко визначив предикативність як комунікативну надкатегорію, що виявляє взаємозв'язок змісту речення з реальністю, робить речення цілісною комунікативною одиницею і має підкатегорії часу, особи та модальності [54, с. 26]. За спостереженнями мовознавця категорія формально-синтаксичної предикативності виражена через три аспекти, а саме: грамему транспозиційної синтаксичної координації, самої координації та грамему транспозиційного вияву. Ці три аспекти формально-синтаксичної предикативності використовують для того, щоб показати як граматичні форми слів взаємодіють у реченні для створення правильних і зрозумілих висловлювань [55, с. 197].

Як відомо, у двоскладному реченні структурними елементами є підмет і присудок, через які виражена предикативність – головна граматична ознака синтаксичної конструкції [29, с. 346]. Підмет і присудок у простому двоскладному реченні взаємодіють через опозиційні відношення: підмет виділяють через протиставлення до присудка, і навпаки. Саме перебуваючи у взаємозв'язку, вони формують предикативну основу речення [67, с. 68–69]. О. М. Ожоган зазначив, що за реалізації предикативного синтаксичного зв'язку у формі координації відбувається взаємоприспосовування у таких граматичних категоріях: 1) у числі; 2) у числі й роді; 3) в особі й числі; 4) у числі й відмінку; 5) у роді, числі й відмінкові [57, с. 52].

За спостереженнями Т. Є. Мацицької, зв'язок між підметом і присудком у реченні є взаємозалежним. Позиція підмета визначена тільки у контексті присудка, і навпаки. Ці два головні компоненти речення взаємодіють за допомогою предикативного зв'язку, який є формою координації. Саме координація об'єднує у своїй формі керування та узгодження, які представляють різні напрямки синтаксичних зв'язків: присудок через свою семантико-синтаксичну валентність вимагає підмета у формі називного відмінка іменників, а підмет створює форму роду, числа та особи іншого компонента. В односкладній формально-синтаксичній структурі, на відміну від двоскладної, не розрізняють підмет і присудок як окремі головні члени речення. Тут предикативний зв'язок виражений у скороченому вигляді, де один головний член представляє усю синтаксичну інформацію про час, спосіб та особу, а другий не має окремої форми вираження [40, с. 45].

Отже, предикативність є головною категорією у структурі реченневих одиниць. У двоскладних реченнях предикативність виражена через координацію підмета і присудка, що визначає взаємодію головних членів речення, забезпечуючи їхню граматичну і семантичну цілісність.

1.5. Граматичні ознаки підмета і присудка

У сучасному мовознавстві головні члени речення у формально-синтаксичному плані вважають як рівноправні компоненти, що формують основу структури речення. Як було зазначено вище, предикативну основу речення утворюють головні члени речення, що перебувають у взаємозв'язку [67, с. 69].

У синтаксисі сучасної української мови підмет і присудок традиційно розрізняють за формальними та семантичними ознаками. Згідно цього підмет є головним членом двоскладного речення, що стоїть у називному відмінку іменника, узгоджений з присудком і вказує на носія ознаки [8, с. 74]. Дудик П. С., Прокопчук Л. В. виокремлюють такі граматичні ознаки підмета:

1) у структурній схемі двоскладного речення підмет є головним членом, а з логічного погляду – вершиною речення. Загалом прийняте виявлення, що підмет і присудок є рівноправними структурними компонентами простого двоскладного речення;

2) у реченні вказує на особу або предмет, що виконує дію і є одним з носіїв предикативності речення;

3) взаємозалежний з присудком через двобічну координацію та включає узгодження з ним у семантико-синтаксичних відношеннях;

4) формами вираження підмета є іменник, або займенник у називному відмінку;

5) у реченні традиційно стоїть у препозиції [18, с. 93].

У двоскладному реченні присудок є головним членом, що визначає модально-часову характеристику носія предикативної ознаки. Він перебуває у взаємозв'язку з підметом і має певні дієслівні форми, призначеними для присудкової функції виконання [8, с. 76]. На думку І. Р. Вихованця, граматичними ознаками присудка є:

- 1) перебування у структурній схемі речення як його головний член;
- 2) модально-часові властивості носія передикативної ознаки;

- 3) наявність ваємозв'язку з ремою при актуальному членуванні речення;
- 4) взаємодія з предикатом у семантико-синтаксичній структурі речення;
- 5) вираження дієслівною формою;
- 6) предикативний зв'язок з підметом;
- 7) перебування у реченні типово у постпозиції [Там само, с. 76].

Як бачимо, ознаки підмета та присудка відображають здатність граматично правильно будувати речення. Тому підмет і присудок співіснують як у структурному, так і семантичному аспектах, утворюючи граматичну основу речення.

Висновки до розділу 1

Отже, речення є ключовою структурною одиницею української мови, яке сформоване на основі різних мовних рівнів: фонем, морфем, лексем та словосполучень. У сучасному мовознавстві визначення речення є питанням складним і дискусійним. Речення розглядають з формально-синтаксичного, семантико-синтаксичного та комунікативного аспекту. Формально-синтаксичний аспект аналізує структуру речення за синтаксичними зв'язками та компонентами, відокремлюючи прості та складні речення. Семантико-синтаксичний аспект визначає зв'язок форми та змісту, тоді як комунікативний аспект зосереджений на передачі інформації від мовця до слухача, акцентуючи увагу на темі та ремі речення. Ці три аспекти забезпечують багатовимірний аналіз речення, що дозволяє розуміти його складну природу та функції у мові.

В історії українського мовознавства багато дослідників визначили головні та другорядні члени речення через їх формально-синтаксичну структуру. Традиційні уявлення про головні члени речення відбулися в логіко-граматичному, психологічному та формально-граматичному підходах, що розвивалося з XIX століття. Деякі дослідники вважали підмет єдиним головним членом речення, аргументуючи це його обов'язковістю і

формальною залежністю присудка від підмета. Інші мовознавці акцентували увагу на важливості присудка як головного компонента речення, оскільки він містить усі граматичні значення предикативності. Сучасні лінгвісти, попри різні дискусії щодо головних членів речення, більше схилені до погляду, що присудок є центральним компонентом, враховуючи його здатність представляти повну інформацію у реченні.

У сучасній українській науці активно досліджують структурні особливості простих двоскладних речень, визначаючи їх головні компоненти – підмет і присудок. Підмет, як головний член двоскладного речення, виражений іменником у називному відмінку, є граматично незалежним і спільно з присудком формує предикативну основу речення. Присудок, у свою чергу, також є головним членом, виражає модально-часові характеристики суб'єкта і має взаємозалежний зв'язок з підметом. Головні члени речення тісно взаємодіють, забезпечуючи цілісність і структурну визначеність простого речення. У мовознавчій літературі предикативність визначають як синтаксичну категорію, що вказує на взаємозалежність між підметом і присудком у структурі речення. Предикативність має ключовий аспект у формуванні змісту речення, надаючи йому комунікативної цілеспрямованості. Також формує змістові характеристики повідомлення про реальну дійсність, як: час, особу та модальність. Підмет і присудок у двоскладних реченнях взаємодіють через опозиційні відношення, утворюючи предикативну основу.

Підмет має такі граматичні ознаки: а) є головним членом структурної схеми двоскладного речення і вершиною з логічного погляду; б) вказує на особу або предмет, що виконує дію і є одним з носіїв предикативності речення; в) взаємозалежний з присудком через двобічну координацію та узгодження в семантико-синтаксичних відношеннях; г) формами вираження підмета є іменник або займенник у називному відмінку; г) традиційно стоїть в препозиції (перед присудком). Граматичні ознаки присудка такі: а) є головним членом структурної схеми речення; б) виражає модально-часові

властивості носія передикативної ознаки; в) взаємодіє з предикатом у семантико-синтаксичній структурі речення; г) виражений дієслівною формою; г) перебуває у предикативному зв'язку з підметом; д) стоїть у постпозиції (після підмета). Отже, підмет і присудок формують основу синтаксичної структури речення, що виявлено у їхній взаємодії через узгодження і предикативний зв'язок.

РОЗДІЛ П. ОСОБЛИВОСТІ ФУНКЦІОНУВАННЯ ПІДМЕТА У СТРУКТУРІ ПРОСТОГО РЕЧЕННЯ

2.1. Підмет як головний член простого двоскладного речення

У поетичних текстах Галини Яструбецької використано усі типи речень, які наявні у сучасній українській мові. Стиль письма волинської мисткині «...не улягає в усталені прокрустові ліжка' звичних для більшості симпатиків поезії стереотипів та штампів. Вона віднаходить нову мову, в якій словам – тісно, а думкам – простору» (7, с. 2). Поетична творчість талановитої письменниці з Волині є унікальним джерелом мовного багатства, однак особливості її індивідуального стилю ще не досліджені. На сьогодні досить актуальним є дослідження предикативного ядра у поетичних текстах Галини Яструбецької, адже сприяє розумінню авторського сприйняття реальності та способу його вираження через слово [48, с. 38]. Тому детальне вивчення та аналіз реченнєвих конструкцій у поезіях сучасної волинської письменниці дозволить визначити граматичні особливості поетичного тексту, зокрема їх структуру та головні члени речення.

Поняття підмета у сучасному українському мовознавстві походить від структурної схеми речення та його семантичних складових. Він є першим елементом структурної схеми, що має значення семантичного суб'єкта і виражений у називному відмінку. К. Ф. Шульжук визначив цей термін так: «Підмет (лат. *subjectum* – підкладене) – головний член двоскладного речення, який, указуючи на носія ознаки, перебуває у предикативному зв'язку з іншим головним членом (присудком)» [67, с. 69], напр.: «**Обрій** світиться» (7, с. 34); «**Ніхто** не прийшов рятувати королівну» (7, с. 61); «...на Шляху на Чумацькім **сіль** світиться» (7, с. 41); «**Час** відкидає істини наче вечірні тіні» (7, с. 93). І. Р. Вихованець підметом називає: «головний член двоскладного речення, що має форму називного відмінка, з яким узгоджується присудок (формальні ознаки), і позначає носія ознаки, вираженої присудком (семантична ознака)» [8, с. 74]. У Великому тлумачному словнику сучасної

української мови цей термін визначають так: «Підмет – це головний член речення, що означає предмет дії, стану, властивості або якості, звичайно виражених присудком» [6, с. 966]. Л. П. Прокопчук та П. С. Дудик стверджують, що підмет у сучасному мовознавстві є синтаксично незалежним головним членом двоскладного речення. У граматичному розумінні цього терміна, він вказує на предмет, що має певну дію, стан або ознаку. Мінімальне синтаксичне виявлення підмета може складатися з однієї лексеми, одного повнозначного слова або, у виняткових випадках комунікації, навіть окремого службового слова [18, с. 93–94].

У двоскладному реченні підмет відображає носія дії, процесу, стану, а також якісні та кількісні характеристики, відзначаючись різними семантичними варіантами, як: а) агенс; б) суб'єкт процесу; в) носій стану; г) об'єкт дії; г) предмет якісної характеристики [44, с. 333]. У слов'янських мовах, що мають номінативну будову, головним засобом вираження підмета є називний відмінок іменника чи займенника, який є максимально незалежною формою і може поєднуватися лише з присудком [60, с. 104]. Підмет має не лише граматичне значення, а й семантичне та комунікативне. Залежно від потреб виразності, підмет може бути представлений як одним словом, так і словосполученням або предикативною одиницею.

2.2. Класифікація підмета

В українській лінгвістиці підмет поділяють на простий і складений. Прості підмети у реченнєвих конструкціях переважно виражені одним словом. Складені підмети мають семантичну єдність компонентів, утворюючись на обов'язковій лексичній сполучуваності слів [67, с. 71]. У нашому дослідженні, проаналізувавши поезії Галини Яструбецької, ми можемо простежити різновиди простих і складених підметів у структурі простих реченнєвих конструкцій.

2.2.1. Простий підмет

Основний засіб вираження простого підмета – це іменник у називному відмінку, включно як з іменниками, так і субстантивованими словами (прикметниками, дієприкметниками, займенниками та числівниками), напр.: «Потужні **вітражі** в переблисках віків» (1, с. 7); «Мигтить і світиться велична **діорама...**» (1, с. 7); «У ній ночує **хтось?**» (1, с. 8); «Листком кленовим **місток** застиг» (1, с. 8); «Криниці **глибина** лякає й вабить» (1, с. 9); «Високу хвилю уніймало **серце**» (1, с. 10); «Крізь сутінки просвічується яблуневий **цвіт**» (1, с. 10); «І ластівчина **шийка** біліє ніжно в горлечку гнізда» (1, с. 10); «Розливсь, бринить, як весняна вода, погідний вечоровий **світ**» (1, с. 10); «І вибухає **темінь** чорним полум'ям» (1, с. 11); «Так само б'ють **зіниці** світлом свіч, прорізають простори, наче променем» (1, с. 11); «Немов бичем, **лють** божеська січе» (1, с. 11); «Нуртує, рве важка й висока **кров**» (1, с. 11); «І муляють **грудки** напівзабутого-незбутого» (1, с. 11); «А **пам'ять** запікається по краях, обвуглюється в синьо-чорні вузлики» (1, с. 12); «Схоже, **вона** як терен, у вогні не горить» (1, с. 12); «Зірчає **око** вогнища вдивляється у темряву» (1, с. 13); «Прозора **постать** аж в'ється» (1, с. 15); «Важкою тінню **птах** б'ється» (1, с. 15); «І білий-білий **храм** впливає» (1, с. 15); «Там живу **я** і літаю» (1, с. 16); «І **Прірва** відкриває свою Печальну Душу» (1, с. 16); «А **павук** з краплиною сльози на черевці снує й снує розкішний візерунок» (1, с. 19); «Самотній **вовк** в розгойданому світі» (1, с. 19); «**Сліди** скривавлені круг дерева петляють» (1, с. 19); «Кривава **в'язь** густішає» (1, с. 19); «**День** на вугіль прогорів» (1, с. 20); «І чорний **місяць** сходить угорі на схилі дня» (1, с. 20); «Стужіло зяє **спокій**» (1, с. 20); «Смертельна **втома** небо облягла» (1, с. 20); «**Зоря** краєчком золотого ока засяяла і ніччю пролилась» (1, с. 20); «У чорторях темних зацвіла коштовна **квітка**» (1, с. 20); «Босу душу раняють **думки**, як оси» (1, с. 21); «Їх глибокий **гул** у ночі стільниках сотається тривожно...» (1, с. 21); «У ньому, як в захололім плесі, могутня **крига** дихає глибінню,

холодом і забуттям» (1, с. 22); «**Надвечір'я** відсвічує зорею в темних водах» (1, с. 23); «**Роса** холодна босі ноги жалить» (1, с. 23); «**Крик** птаха крізь туман спалахує і гасне» (1, с. 23); «Чи **я** його уже десь проминула?» (1, с. 25); «**Сукровиця** болю загусне, як буриштин» (1, с. 26); «**Ластівка** купається в нічних спокійних водах» (1, с. 27); «...Аж подалась вперед розквітла **яблунька**» (1, с. 30); «**Найменша прожилка** дрижить на кожній квітці...» (1, с. 30); «А **друга** вже не перші десять літ на світ на білий дивиться спогорда» (1, с. 31); «Ця таємнича велетенська **птиця** на хату мамину відкинула крило» (1, с. 32); «**Супутник** тримається поодаль» (1, с. 32); «Розкриті для цілунків ніжні **брості** тремтять і провисають під вогким тьмяним поглядом» (1, с. 33); «**Сліпа вода** іде на мене сліпо» (1, с. 34); «**Я** чую її дихання» (1, с. 34); «Чи мамина **печаль** уповиває нічну кімнату?» (1, с. 36); «Неприкаяно бродять **журавлі** понад висохлим бродом» (1, с. 39); «**Черевички** зозулі невзувані плачуть навсхлип» (1, с. 39); «І свою гіркувату погорду **молочай** у сльозу перелив і углиб угрузає, шукаючи воду» (1, с. 39); «І ледь бринить у сутінках **село**» (1, с. 40); «Припала **ніч**, як ластівка, до трав» (1, с. 40); «Іще **сорочка** лежить і жде» (1, с. 41); «З полицок шафи **шалі** провисають з тонкого шовку» (1, с. 41); «**Дім** знову жде гостей...» (1, с. 41); «Вив'язує **ріка** туманів пояси» (1, с. 42); «Крізь сутінки схололі **тепло**, ніжно просвічує латаття» (1, с. 43); «Густішає **туман** і піднімає дерева над землею» (1, с. 43); «Щемить **зоря** вечірня» (1, с. 43); «Від страху і самотності здригається покинута маленька біла **хустка**» (1, с. 44); «Знебулі **постаті** над полем хилитаються, зникають, чезнуть в кадрі чорно-білим» (1, с. 44); «У них **курчата** кублились» (1, с. 46); «Наворожила **доля** світлого Смутку і Болю» (1, с. 53); «Золотим листям позамикала свої чорні брами **Осінь**» (1, с. 54); «Золотий **листок** мого серця тремтить на гілці ніжності й печалі» (1, с. 54); «У крилах болить надвечірня **втома**» (1, с. 54); «У серці б'ється солоний **вітер**» (1, с. 54); «У тихий-тихий перестук коліс влітається твоє й моє **безсоння**» (1, с. 55); «Палає **крона** від гори до низу» (1, с. 56); «Болять і розбиваються **думки**» (1, с. 56); «Цей **дотик**

спопеляючий руки на дні ества ятриться і тече» (1, с. 56); «**Місяць** вповні висить заворожено» (1, с. 57); «**І слово** в сповитку притихло» (1, с. 58); «Не видно дна, зникають **береги**» (1, с. 61); «У Всесвіті твого поцілунку обертається тепер моє **серце**» (1, с. 62); «Ппульсує в скронях присмерковий **промінь**» (1, с. 62); «В'яжуть тіло тугі вогняні **перевесла**» (1, с. 63); «Проростає крізь горло солоно-гіркий **полин**» (1, с. 63); «І в шипшини метелицю всенький **світ** утече» (1, с. 64); «**Свічі** золоті палатимуть у храму яснім світі, моїх чекань вирізьблюючи тінь» (1, с. 64); «Довкола кружеляють моїх світанків золоті **рої**» (1, с. 64); «За душу тягне **нескінченність**» (1, с. 64); «Цвіте терновий **кущ**» (1, с. 67); «Засяяли **слова** і осліпили і душу, й землю» (1, с. 72); «В безмірі небес з краси і болю, з гіркоти чекання **зоря** зродилась, запалахкотіла і зайнялась, як папороті квітка» (1, с. 72); «Як в кармазин, вгорнулась **тиша** в нічку горобину» (1, с. 72); «І мов на картині Вінсента Ван Гога яріє **пшениця**» (1, с. 73); «**Ластівки** все тчуть знайомий чорно-білий візерунок» (1, с. 74); «Іскриться там **пилинка** кожна» (1, с. 75); «Світла **повінь** кімнату заливає і виносить на берег мій знайому постать» (1, с. 77); «...І тихо **промінь** з дзеркала виходить...» (1, с. 77); «Тернова **ружя** у яснім свічаді свій чорно-синій погляд опускає» (1, с. 77); «Вагітне любов'ю **небо** у справах земних мандрує» (1, с. 78); «Зітхає **ліс**, потріскуючи хмизом» (1, с. 78); «**Сніги** горять у сотні тисяч свіч» (1, с. 78); «Різьбляться **тіні**, мов тернові ризи» (1, с. 78); «Як вимучило вже оте **ждання**» (1, с. 83); «Чий **поклик** зазвучав на віковій струні?» (1, с. 84); «Дзвенить і б'ється **голос** у мені» (1, с. 84); «Погідна **хвиля** гойдає птаху з розумними очима віщуна» (1, с. 85); «Розтанув, розчинився в ніжності твій **образ**» (1, с. 86); «Тихе **світло** тече-перетікає у різьблені, тендітні чаши квітів» (1, с. 88); «Тріпоче, в'ється фіалкова **флейта**» (1, с. 88); «Між нами **тиша** залягла» (1, с. 90); «Розкішна **квітка** зайнялася в тиші» (1, с. 90); «Її тендітний, дивно ніжний **подих** заповнив простір» (1, с. 90); «Пролялось високе **світло**» (1, с. 90); «Дикий **вітер** жене пелюстку білу по полях» (1, с. 92); «**Світ** білий розчинився в голубому» (1, с. 98); «Занурюється **ніч** у глибину століть»

(1, с. 99); «У звуки золоті влетіла **птаха** і на крило на сріберне взяла цю світляну, цю осяйну порошу» (1, с. 100); «**Вітри** холодні снігом і дощами його полощуть» (1, с. 100); «**Блиск** тьмяніє від вогню» (1, с. 100); «У горлі стовбура застигла живиці **пісня**» (1, с. 101); «І **погляд** часто від тяжкої ноші відсвічує кривавим» (1, с. 101); «То упали великі **роси**» (1, с. 101); «То **вітер** зірвався на ніч» (1, с. 101); «**Життя** зламалось журавлиним клином» (1, с. 102); «Кружляють **дні** в тривожному танку» (1, с. 102); «**Душа** завмерла ангелом провинним, вітрам віддавшись вперше на віку» (1, с. 102); «Любов'ю по ніжності **уста** вигантовують ієрогліфи дивні» (1, с. 102); «Тягучо-чорна понічна **смола** ряхтить в очах жаринами чекання» (1, с. 103); «В'ється круг чола прозорий **дим** самотного світання» (1, с. 103); «Підступили до горла **сльози** цілого світу» (1, с. 103); «На палімпсестах мого ества проступають затерті й зітерті **слова**» (1, с. 104). Інфінітив також може підлягати субстантивзації у синтаксичній структурі речення [8, с. 75], напр.: «**Застати** – вже не застанеш усіх і всього» (7, с. 57).

До простих підметів належать слова, які виражені фразеологізмом та лексичним сполученням слів [67, с. 71], напр.: «...**курочка ряба** метелика з неба склювати хоче» (2, с. 106); «...височіє під небом Вічна **Кам'яна Мати** тримаючи руки на животі – на житті» (2, с. 110); «**Олександр Найден** не зовсім має рацію» (2, с. 119); «Уже до скону залишиться в полоні у туману **Фадііха Уляна**» (3, с. 32); «Чи **білий світ** лиш чорну нитку тче?» (4, с. 13). Простий підмет може зазнавати ускладнення через повторення тієї ж самої лексеми, форми, використання часток або займенників як підсилювальних елементів [Там само, с. 71], напр.: «**Кожна квітка** акафіст складає» (1, с. 50); «Заясніли **усі світильники** у храмі серця» (1, с. 90); «**Всі душі** запнуто – над світом Болю Хрест» (2, с. 9); «**Ще ж бо сніг** глибокий лежить» (2, с. 19); «...дихає на вітрі **кожнісько-кожна жилка** кам'яна» (2, с. 35); «**Все кров і кров** усе – червона призма вовік віків незгасно і нетлінно» (2, с. 38); «**Голівка до голівки** – квіти й колоски...» (2, с. 59); «**Не так він** подорожує по стовбуру» (2, с. 62); «**Не кожен** має витримку небо

таке втримати у крилах чи хоч би в очі» (2, с. 62); *«Ти ж, вдивляючись ув очі світові, підеш угору по прямій»* (2, с. 71); *«Дахи й дахи – опуклі і пласкі, чотиригранні й триверхи-заломі»* (2, с. 92); *«Напевно, кожен ліс, особливо з озером, має свого дядька Лева»* (3, с. 25); *«Сочиться кров'ю тогди кожен кавалок води»* (6, с. 119). Отже, проаналізувавши прості реченнєві конструкції, ми бачимо, що Г. Яструбецька використала прості підмети, які представлені як окремими словами, так і лексичними сполученнями слів.

2.2.2. Складений підмет

Складені підмети являють собою синтаксично неподільні сполучення, у яких головне слово неодмінно потребує залежної словоформи [67, с. 71]. До складених підметів в українській мові належать:

1) кількісно-іменникові сполуки, що мають поєднання кількісних числівників з іменниками у називному або родовому відмінках. Сюди належать збірні числівники, а також іменники з кількісним значенням, які поєднані з іменниками у родовому відмінку, напр.: *«3-під стелі, з мороку полискують два ока»* (1, с. 21); *«Два чорних ока стежать і пантрують мене у сні»* (1, с. 21); *«Як брильянти чорні, два ластівчиних ока відбивають і небо зоряне, і чорноту притихлої бездонної ріки»* (1, с. 27); *«Дві постаті мигтять пульсують на натягнутій струні безбарвної дороги»* (1, с. 81); *«...одна половина пурпуровий лист у борозну складає»* (2, с. 54); *«...Горить три зірки в головáх у місяця»* (2, с. 89); *«Три зітхання води – знамення віще криниць бездонних»* (2, с. 93); *«...у поставнику ночі три свічі загорілося»* (2, с. 95); *«Два хрести – такі, як з каменю тешуть – козацькі, квіткою чотиригранною»* (2, с. 109); *«Два потоки хату обнімають»* (3, с. 39); *«...два сонця – дві чаші мідні на тарелях часу»* (4, с. 64); *«Сотні тисяч голок посріблених сховало й сипле в морок нічного світу»* (4, с. 200); *«Лишилась одна війна»* (6, с. 113); *«...і дзвенять в головах дві блакитні звізди»*

(6, с. 211); «**Дві половини** одного слова шукають стежку в траві» (7, с. 47); «**Три лики** – вогонь і безодня і печія на крилатому жезлі Гермеса» (7, с. 109);

2) підмети, які містять займенник або числівник у називному відмінку, а також родовий відмінок з прийменником «з», напр.: «**Одна з них** розчиняється в повітрі» (1, с. 81);

3) соціативні підмети, які мають іменник або займенник у називному відмінку, що поєднаний з іменником або займенником в орудному відмінку з прийменником «з», напр.: «**Вода із Вітром, Музика з Вогнем** навколішках» (1, с. 10); «...**хустка зі звіром** пам'ятають і вірять у голос червоного з синім променя» (2, с. 91); «**Шептались вітер з листям** листя з травною трава з росою» (3, с. 20); «По світлій дід з бабою проводжали в дорогу, хрестили услід для остороги від злого ока, від думки злої, від болісті тяжкої» (3, с. 40–41); «**Король з Королевою** пишуть родинну Хартію» (6, с. 174);

4) підмети, у яких головне слово має залежний компонент – неузгоджене означення, напр.: «В тишині гучній розбився **стогін** ночі» (1, с. 14); «Б'є-видзвонює крові шалений нестримний **дзвін**» (1, с. 63); «А **квітка** маку горить на зелених грудях землі» (1, с. 73); «Крізь Образ Матері Святого Сина **Лик** просяк-пробивсь терновим палімпсестом» (2, с. 9); «...**дзбан** пам'яті важко тримати» (2, с. 16); «**Скиба** людства надвоє крається» (2, с. 23); «...**пелюстка** Всесвіту блакить струшує» (2, с. 33); «...**темний шелест** крові сповзає вниз повільно і тривожно» (2, с. 38); «...під вагою моїх снів прогинаються **стебла** слів» (2, с. 56); «Хіба **корінь** зла віршем не вирвеш?» (2, с. 58); «І **голос** птахи кришить на блискотливі скалки синю тишу» (2, с. 85); «...**просто хвилі** часу зімкнуться над головою» (2, с. 105); «Відлетіли блакитні **душі** річечок у вирій» (3, с. 18); «**Кокон** осені все снується довкола» (3, с. 58); «Сріблите **коло** місяця викочувалось» (3, с. 68); «...**Спалах** мислі час розтяв на до і після» (7, с. 83).

Складений підмет виражений кількома семантично об'єднаними повнозначними словами. Існують також такі класифікації складеного підмета: 1) іменникові сполуки у називному відмінку з іменником в

орудному відмінку з прийменником *з*: «...*гра з собою – унічию*» (7, с. 94); 2) сполуки кількісного числівника з прийменником *понад, близько, з, до* та іменника в родовому чи знахідному відмінку: «...*зі ста тисяч доріг твоя*» (7, с. 76); 3) іменник у формі орудного відмінка та інфінітив дієслова-зв'язки *бути, ставати, залишатися*: *бути переможцем*. Такі різновиди підметів відображають як формальну, так і семантичну складність української мови, розширюючи можливості для вираження думок і створення синтаксично різноманітних конструкцій.

2.3. Способи вираження підмета

Поезія Галини Яструбецької має глибоку ліричність та вишуканий стиль. Однією з особливостей її поетичного мовлення є різноманітність у вираженні простих підметів, що надає її віршам унікального колориту та семантичного багатства. Тому у реченневих конструкціях можна помітити такі способи вираження підмета, як:

1) іменник у називному відмінку, напр.: «*Глибоко й рівно дихає **вогонь***» (1, с. 9); «*Чи мамина **печаль** уповиває нічну кімнату?*» (2, с. 7); «*Туман кривавий зорі обволік*» (2, с. 9); «*Листок осінній зачепивсь за душу*» (2, с. 11); «*А **дерево** затамувало цвіт*» (2, с. 18); «*Синиця в дзьобуку затисла «цві», як пролісок*» (2, с. 18); «*І ще від холоду **земля** дрижить*» (2, с. 19); «*Ще весняну парчу **бруньки** у теміні попід корою тчуть (як в казці про царівен у неволі)*» (2, с. 19); «*...душа зійшла з осі і кружеляє на власний глузд*» (2, с. 30); «*Віри злетів як пташка і сів на ліву половину серця*» (2, с. 33); «*...місяць музичні весла висушує небом так ніжно так обережно*» (2, с. 33); «*Спадає тінню древній **Вавилон** на серця пелюсткові лати*» (2, с. 39); «*...Листка осіннього просвітлена **душа** над світом тихі крила розпростерла...*» (2, с. 39); «*...сльоза з'єднала блакитним мечем світло неба і сяйво очей*» (2, с. 40); «*На дніщі лишилась **пригорща***» (2, с. 41); «*...і слід на серці листом накривається*» (2, с. 45); «*Бозя озирається крізь цілий світ летючо світлих*

запахів» (2, с. 46); «Знов терези тобі **судьба** являє» (2, с. 52); «**Ночі** вібрують Світи...» (2, с. 57); «Тихо нахилилась над всім предивна **яблуня**» (2, с. 60); «**І ноги** тремтять від втоми» (2, с. 61); «**Жарини** у багатті мерехтять і пригасають» (2, с. 63); «**Голос** зависає як білий птах» (2, с. 63); «В екстазі болю буйної Сивіли **тополя** зблиснула» (2, с. 64); «**Дерева** припадають із острахом до самої землі» (2, с. 64); «**І батько** оберегами тримає долоні у тополі на чолі» (2, с. 64); «Вогкіми губами **вода** цілувала човна під вітрами» (2, с. 66); «**І хвиля** щасливо зітхне і всміхнеться» (2, с. 66); «Як хилитаються коштовні **ваги!**» (2, с. 67); «**Душа** напнулася, як струна» (2, с. 67); «Давні твої **дні** камінням сходять на оцій дорозі» (2, с. 68); «**Ноги** вросли в каміння» (2, с. 68); «Однаково в одну й ту саму долю уступить **світ**» (2, с. 71); «...у темній позолоті небес **думки** вертають уперед путі-дороги» (2, с. 73); «притомлений маячний **силует** припав до зір розсвітленого Бога» (2, с. 73); «Осіння **метелиця** світить очима» (2, с. 75); «У світі звихнутім шукає Неба мій **Сонях**» (2, с. 76); «Пульсує **листок** злякано у почорнілій кроні як жилка кров'ю набрякла на побілілій скроні» (2, с. 87); «**Слова** відкидають тіні у світлості безгоміння» (2, с. 88); «В серце хлюпає чорна у вічних зорях **вода**» (2, с. 90); «Мій **міст** кленовий поки що стоїть» (2, с. 92); «Мій **птах** ще світиться посеред темних крил» (2, с. 92); «**І дах** співає, мов Антоничева скриня» (2, с. 92); «**Луни** вицухли між вітами темнолицих ялиць» (2, с. 95); «**І тільки дощ** в терпку дугу зігнувся» (2, с. 101); «**Голос** видовжується у безгоміння» (2, с. 108); «**Сонце** заходить і озирається» (2, с. 108); «...**діти** проквітли в зернах золотих зі сріблом» (2, с. 119); «А білий **світ** обступає, наче думки – Декарта» (2, с. 126); «Осиротілі **ясла** ще марять пахучим сіном...» (3, с. 16); «Як у казці, з'явився **змій**» (3, с. 18); «**Вільхи** пойнялися смагою туги» (3, с. 18); «Застиглі їхні **очі** уже й не плачуть» (3, с. 18); «У вікні вже не ясніє **тінь** моєї мами» (3, с. 22); «**Вірші** мої пахнуть ранковим лісом» (3, с. 23); «**І плив той кошіль**, як у пісні лист» (3, с. 26); «Лягав слідів ледь-ледь помітний **шов**» (3, с. 27); «Лилося **світло** із його руки...» (3, с. 27); «В домі Марії ясніє **життя**» (3, с. 30); «Темна **туга** цю жінку гнала

привечірнім лугом» (3, с. 32); «Вовчими очима світився жар» (3, с. 36); «**Поліна** смолянисті потріскували» (3, с. 37); «**Вітриська** за вікном посвистували» (3, с. 37); «**Лелечата**, наче хвильки, граються» (3, с. 39); «Малими кільчиками за зелений обніжок ухопились **кульбаби**» (3, с. 40); «До Лісу **Поле** бочком тулилось» (3, с. 46); «...і Нитку рве **павук**» (3, с. 49); «Наміткі плетуть з шовкових повідків **русалки** в житі» (3, с. 51); «Бринить до дому золота **дорога**» (3, с. 55); «Кипить над світом зоряна **кутя**» (3, с. 55); «**Темрява** крізь шпарину зирнула» (3, с. 56); «Білий **налив** чолом б'є пустці духом поміченій» (3, с. 57); «Поніс нас **кінь**, як на лелечих крилах» (3, с. 68); «**Зруб** одвертається од світу і пришерхлим поглядом дивиться в себе» (3, с. 80); «**Жінка** черевички білі споліскує» (3, с. 95); «Сонячна **горошина** в пазуху лісу проситься» (3, с. 102); «**Пташина** зависла над кущем» (3, с. 120);

2) займенники різних розрядів:

а) особові займенники, напр.: «А може, **я** його наздожену ще?» (1, с. 25); «**Воно** мигтить, розсотується, в думку не дається» (1, с. 25); «**Вони** сочаться, хилитаються, течуть» (1, с. 26); «Чому **вона** купається в нічних могутніх водах?» (1, с. 27); «**Я** бачу скрик-спалах у очах її стемнілих» (1, с. 34); «Купальську нічку **я** собі віщую, Вогонь і Квітку Папороті в ній» (1, с. 58); «**Я** вибиваюсь у світи крізь нас з тобою» (1, с. 58); «**Ти** у повені цієї – ковчег мій надійний і бажаний» (1, с. 60); «**Ти** – моя радість і моя печаль» (1, с. 70); «**Вона** пролється, як пахоці» (1, с. 76); «**Вона** тече, мене уповиває в шовки думок і спогадів» (1, с. 90); «Мене втрачаєш **ти**» (1, с. 100); «**Я** знаю двох людей, предивних двох людей» (1, с. 101); «**Ти**, серце, більше не звучиш?» (1, с. 102); «...**я** їх ношу як ото кішка кошенят на золоту солону одкровення» (2, с. 16); «**Ти** перейшла через сон, як зоря крізь туман над рікою» (2, с. 25); «**Ти** залишила сміх золотий, слічний» (2, с. 25); «**Воно** дрижить, як загнане лоша» (2, с. 39); «Сіється **воно** і сяє в кожнісінькій клітині» (2, с. 50); «...**ми** снуємося поміж ними як неслухняні малі» (2, с. 56); «Та то вже аж по той, по другий бік тривоги **ти** визнаєш» (2, с. 69); «**Я** вогнище палю на березі на

цім» (2, с. 92); «Неначе так **воно** було і треба» (2, с. 101); «**Я** їх збирала - росу ранкову - на свій Великдень ясну обнову» (3, с. 15); «Наздогнала **я** осінь на мості» (3, с. 29); «У світі вітру **ти** ще мало значиш» (3, с. 103);

б) вказівні займенники, напр.: «**Ото** – мій Дім» (1, с. 16); «**Це** – Дім» (1, с. 16);

в) неозначені займенники, напр.: «Таку дорогу вже **хтось** перейшов?» (1, с. 27); «За мною ходить **хтось**» (1, с. 32); «**Щось** в душу увійшло і зав'язало тугим вузлом невимовлену ніжність» (1, с. 67); «**Щось** іще хотіти?» (1, с. 69); «І заболіло **щось** в передпліччі» (2, с. 25); «Там **ХТОСЬ** живе» (2, с. 37); «...у небес глибочіні **хтось** неначе зітхнув» (2, с. 95); «**Щось** темне очі шкірить через просвердлені дрожжю діри» (4, с. 29);

г) заперечні займенники, напр.: «Мене **ніхто** там не чекає» (3, с. 22); «**Ніхто** не ходить добрими стежками» (3, с. 22);

г) питальні займенники, напр.: «**Хто** круг мене насновує цю ворухку, молочно-білу плахту?» (1, с. 36); «**Хто** крізь роки послав цю звістку таємничу?» (1, с. 84); «Ой, **хто** ж тії та й ключі дістане?» (1, с. 100); «**Що** скоїлось?» (2, с. 32); «**Хто** на тебе оглянусь?» (2, с. 95); «**Що** тягне їх на ці живі стежки?» (3, с. 111); «**Хто** ж плаче над розлитим молоком?» (6, с. 105); «**Що** випаде в нашу?» (6, с. 197);

3) субстантивовані прикметники, числівники, прислівники, напр.: «А є ще й **третє** – згірдлива байдужість» (1, с. 22); «Тільки **тепер** – і породілля я, і немовля» (1, с. 27); «Цвітуть **обидві**» (1, с. 31); «**Одна** – зелена» (1, с. 41); «**Чорнюща** – чорна, як всі ночі світу» (1, с. 78); «...**одна** багряним шелестом горло землі полоще» (2, с. 54); «...**друга** пелюстками як дитя рученятами в темряву впирається» (2, с. 54); «**Кругом** бо – стіна розлуки» (2, с. 61); «...**другий** був на виду темний» (2, с. 98); «...**перший** за ліву руку взяв» (2, с. 98); «**Одне** – не тут» (2, с. 108); «**Друге** – не там» (2, с. 108); «**Маленьке** лякається – листків шерехтіння» (4, с. 176); «Із кутика **блакитноока** готова впасти світові на спокій» (6, с. 27);

4) вигуки, напр.: «...застрягло в горлі *«ой мамочко-мамо»*» (2, с. 121); метафоричне вживання частки *не*, напр.: «*Ростуть-розростаються «не» бур'янами по долі*» (4, с. 39) [67, с. 70]. З цього прикладу видно, що граматична структура тексту поезій своєрідна і цікава, де в ролі підмета є метафорична частка *не*.

Як бачимо, використання різних способів вираження підметів у поезіях авторки не лише збагачує її тексти, але й дозволяє передати складні емоційні та філософські змісти. Це свідчить про високу майстерність поетеси у володінні мовними засобами та її здатність створювати багатозначні поетичні образи.

Висновки до розділу 2

У мовознавстві підмет визначають як головний член двоскладного речення, що виражений у називному відмінку і перебуває у предикативному зв'язку з присудком. Це визначення підмета підтверджують праці К. Ф. Шульжука, І. Р. Вихованця та інших мовознавців, де вони наголошують на його ролі як синтаксично незалежного елемента, що вказує на предмет, який виконує дію або має певну ознаку. У слов'янських мовах, зокрема в українській мові, підмет виражений переважно називним відмінком іменника чи займенника, що означає його синтаксичну незалежність і зв'язок лише з присудком. Тому підмет є ключовим компонентом речення, що визначає його граматичну структуру та семантику.

Основною формою простого підмета є іменник у називному відмінку, що може бути представлений як звичайними іменниками, так і субстантивованими прикметниками, дієприкметниками, займенниками та числівниками. Наведено численні приклади використання таких підметів у поезіях Галини Яструбецької, реченнєві конструкції якої демонструють багатство та різноманітність української мови. Також розглянуто можливість ускладнення простого підмета шляхом повторення тієї ж лексеми,

використання підсилювальних часток або займенників. Проаналізувавши вірші, ми розглянули кілька типів складених підметів, як: 1) кількісно-іменникові сполуки; 2) підмети, виражені займенником або числівником; 3) соціативні підмети; 4) підмети, у яких головне слово має залежний компонент – неузгоджене означення. Кожен із типів складених підметів має свої особливості, які впливають на граматичну структуру речення. Виявлено, що авторка активно використовує у своїх текстах різні способи вираження підмета: 1) іменники; 2) займенники різних розрядів, як-от: особові, вказівні, неозначені, заперечні та питальні; 3) субстантивовані прикметники, числівники та прислівники; 4) вигуки. Тому, проаналізувавши збірки віршів Г. Яструбецької «Memorioglifika», «Photodosia», «Поліський пілігрим», «Kalorhonia», «1=3», «Під шкірою слів або Вибух до середини», ми можемо визначити загальну кількість простих та складених підметів, серед яких приблизно 88,67% становлять прості підмети, а 11,33% складені підмети (див. додаток 1).

РОЗДІЛ III. ОСОБЛИВОСТІ ФУНКЦІОНУВАННЯ ПРИСУДКА У СТРУКТУРІ ПРОСТОГО РЕЧЕННЯ

3.1. Присудок як головний член простого двоскладного речення

Мовознавці присудком називають: «головний член двоскладного речення, який виражає предикативну ознаку того, що називає підмет: дію, стан, властивість» [18, с. 98]. У Словнику сучасної української мови визначено присудок, як: «один із головних членів двоскладного речення, що означає дію або стан предмета, вираженого підметом» [6, с. 1142], напр.: «*Так вовк-вожак **вдивляється** у ніч*» (1, с. 11); «*Світ **оголивсь**, як електричний провід*» (1, с. 20); «*Сонце **горить** у нічному вікні птицею віщою*» (7, с. 50); «*В темних матеріях вірші **світяться** мовби зорі в росі*» (7, с. 122).

На сьогодні дедалі більше дослідників підтримують думку О. Потебні, що з граматичного погляду присудок є важливішим членом речення. І. Р. Вихованець стверджував: «за формальною та семантичною складністю і роллю в реченні жоден член речення не може зрівнятися з присудком» [8, с. 76]. Мовознавці виділяють дві важливі характеристики присудка. По-перше, він належить до двох рівнів: предикативного сполучення, що визначає його граматичний мінімум, і рівня комунікатив, де він остаточно оформлений. По-друге, присудок є носієм не лише двох предикативних категорій модальності й темпоральності, але й третьої категорії персональності. Тому, беручи до уваги усі ці міркування, можна визначити такі важливі характеристики присудка: 1) він є другим членом граматичної основи речення, оскільки перший член – це підмет; 2) є членом не будь-якого речення, а лише двоскладного; 3) семантичне значення присудка полягає у предикативній ознаці; 4) предикативне значення виражене у часі, способі та іноді особі [60, с. 111].

У поетичній творчості Галина Яструбецька має унікальний підхід до світобачення та іноді порушує традиційні мовні правила. Мисткиня створює

свій неповторний стиль і правопис, формуючи власну граматичну систему. Її тексти мають синергійну структуру, на відміну від лінійної побудови речень. Тому вірші волинської письменниці вирізняються багатогранністю, що привертають увагу не лише захоплених читачів, а й дослідників її авторського стилю [48, с. 37]. Євген Баран, аналізуючи поезію авторки, зазначив: «дуже вдала форма віршів, що балансує між стилізацією фольклорних мотивів і образів, модерними спалахами верлібрової поетичної культури і поетичною афористикою. Головне, що у таких переливах мелодики і ритму немає нав'язливості. Є відчуття стишеної туги-всерозуміння і пронизливої розкоші поетичного слова...» (1, с. 4). У рамках нашого дослідження ми зосередимося на аналізі присудків у віршах Галини Яструбецької, щоб виявити їхні функційні та граматичні особливості.

3.2. Класифікація присудка

Залежно від частиномовної належності слів, що виконують функцію присудка, їх поділяють на дієслівні та іменні. За способом вираження модально-часових та способових значень присудки класифікують на прості, складені та складні (подвійні) [18, с. 99]. Простий дієслівний присудок виражений особовими формами дієслів або їхніми відповідниками. Складений дієслівний присудок містить інфінітив та допоміжне дієслово в одному з можливих способів. Іменний складений присудок має дієслівну зв'язку та іменну частину [29, с. 337]. Аналізуючи присудки у текстах Г. Яструбецької, можна помітити, що авторка часто використовує усі ці види, щоб виразити глибинність та поетичну образність віршів.

3.2.1. Простий дієслівний присудок

Простий дієслівний присудок є найпоширенішою формою присудка у двоскладних реченнях, оскільки саме дієслово найбільш підходить для виконання цієї функції. Простий дієслівний присудок може бути виражений:

1) формами дієслів теперішнього, минулого і майбутнього часів:

а) теперішній час, напр.: «*Гарячим вода **дихає***» (4, с. 8); «*Вивихнуте склепіння судорожно **ковтає** залишки світла*» (4, с. 9); «*Ноги **ловлять** незримі сіті*» (4, с. 9); «***Зривається** вихор*» (4, с. 10); «***Виповнюється** ніччю білий світ*» (4, с. 35); «*Життя **пролітає**, немов павутина по полю*» (4, с. 39); «*Так у сутінках дальні свічі **мерехтять***» (4, с. 52); «*Хвиля срібна місяця **лється***» (4, с. 60); «*Тіней сяйлива китиця поміж світами **в'ється***» (4, с. 60); «*Ти **жалієшся**, так?*» (4, с. 63); «*Така тонюсінька гнучка лозина **єднає** світ людський зі світом тіней*» (4, с. 69); «***Виходжу** я на місячне розкішне узлісся в темних росах*» (4, с. 76); «*У цих бермудах щоденно, щохвилино, беззворотно **щезають** душі*» (4, с. 78); «*Звізди древніми палімпсестами крізь лице її **прозирають***» (4, с. 100); «*Стежку білу тіні **вивершують***» (4, с. 113); «*І молоденьке лоша вперше **жалить** шершень*» (4, с. 126); «*Я тебе **відпускаю** на всі сторони світу*» (4, с. 159); «*Віхола ворона в небо стемніле **несе***» (4, с. 162); «*Павук на моєму листку **тче** льоллю вишукану*» (4, с. 165); «*Я краєм ока **бачу** жінку*» (4, с. 182); «*Тіні **туляться** до теплих пальт*» (4, с. 184); «*...срібний павук в безголосому небі **летить***» (4, с. 193); «*У золотому підсвічнику клена чорне полум'я птаха **тріпоче***» (4, с. 205); «***Перепливає** синь дощів глибінь у біле соло*» (4, с. 207); «*Диригент **проводить** багрову риску*» (5, с. 14); «*Лики віршів **вирізьблюються** по обидва боки життя*» (5, с. 42); «*...дітвора **грає** в золоті класики*» (6, с. 11); «***Лоскоче** тріщини жертовне молоко прадавніх буйволиць*» (6, с. 13); «*Тепер у ніч безлисте око **світить***» (6, с. 19); «***Шугає** над серцями перелесник*» (6, с. 73); «*В скелясті береги гордлива хвиля **лучить***» (6, с. 77);

б) минулий час, напр.: «Аж по горло тиші павутина **заснувала** звук» (4, с. 27); «**Лишилась** тоненька смужка світла» (4, с. 70); «Аби час від часу **скапував** відчай поміж збитими п'ястуками землі і неба» (4, с. 72); «Її лице я **бачила**» (4, с. 75); «На згині останнього листка життя мого ти місця **не знайшла** для сліду печаті вічної» (4, с. 76); «Небо **розцвілося** двома деревами» (4, с. 76); «**Вплив** із темряви срібно-знічений лицар – сніг» (4, с. 82); «Воно **забилося** в куток моєї пам'яті, мов песеня зацьковане» (4, с. 97); «Вітер лицем **зарився** у прохолодну глицю» (4, с. 104); «Сонце аж **заломило** промінь за вушко» (4, с. 107); «Вона **згорнулася** клубком» (4, с. 155); «**Злетіло** дитя на долоні» (4, с. 176); «Прозорим голосом, як павутиною, осінь **прив'язувала** до срібного тину» (4, с. 178); «Звуки **вимерли**, як динозаври» (4, с. 192); «Вона у небо двері **одчинила**» (4, с. 208); «Врата не-буття **відчинились**» (5, с. 8); «Ночі осколки **бризнули** в очі» (5, с. 12); «Молитва **застрягла** в горлі» (5, с. 32); «Сад бузковий **зайшовся** цвітом від захвату» (5, с. 34); «Вогні віри **прибило** дощем прощальним» (5, с. 48); «Спочатку **пожовкла** гілка» (6, с. 8); «Воно **протекло** аж на світу дно» (6, с. 8); «Моє лице **потріскалось**» (6, с. 12); «Небо **розполовинилось** на сонце і дощ» (6, с. 110);

в) майбутній час, напр.: «...в глибині каяття **зазіє** полин-звізда» (4, с. 26); «Сюди вже півні **не допіють**» (4, с. 69); «Хтось обійми твої скоро **випре**» (4, с. 102); «**Не допіє** в ту глибину жодна пташка» (5, с. 22); «**Зімкнуться** зорі понад головою» (6, с. 42); «По тиші **підуть** тіні» (6, с. 50);

2) вигуково-дієслівними формами, як: *хап, бух, стук, блись, скік, клац, зирк* і т. д., які у тексті набувають значення дієслів минулого часу доконаного виду, напр.: «**Люлі-люлі**, зозулі, **люлі-лю**, мої сиві, не маленькі ж ви діти» (1, с. 48); «**Шерх-по-шерх** – об душу дзвонаря стемніла рама» (4, с. 71);

3) фразеологізмами, напр.: «Та й темно стало, хоч ти **стрель у око**» (3, с. 35); «Ти й досі **родиш** яблука пізнання?» (4, с. 13);

4) інфінітивом, напр.: «Клони вічності **варт відрізняти** від немовлят істини» (5, с. 35); «Все **кинути** й **піти**» (6, с. 42); «Дарма в свічадах душ

спокій уздріти» (6, с. 119). На думку А. П. Загнітка, інфінітивний присудок у сучасній українській мові мало репрезентований, оскільки поширений у реченнях розмовного стилю [21, с. 484], тому Галина Яструбецька використовує його теж обмежено.

Простий дієслівний присудок може ускладнюватися частками, такими як: *бувало, було, давай, хай*, повторенням присудка, додаванням ще одного дієслова у тій самій формі, а також порівняльними частками, як-от: *ніби, як, мов, немовби, наче* [29, с. 350–351], напр.: «*Хай навук заснує вхід у душу*» (4, с. 49); «*В клена срібного гілки мерзнуть і дзвенять, наче стріли об мур*» (4, с. 52); «*Твердь мітів корінь-смысл пронизує і світиться*» (4, с. 57); «*Так обережно ступаю я, іду, веду за руку матір, як малу дитину, по цій лозині*» (4, с. 69); «*Вітер гуде глузливо, боки камінні надламує*» (4, с. 79); «*Тріснув камінь від ніжності, відтеплів, засвітивсь*» (4, с. 80); «*Немов мурашник той, душа моя ворушиться і тихо шелестить*» (4, с. 99); «*Ночі-піски вкладаються у бархани і шерехтять*» (4, с. 108); «*Хай навіть сонячна нитка попід ногами не в'ється*» (4, с. 110); «*Хтось нагадує, не спускає з нас ока*» (4, с. 121); «*І яблуко від Спаса яснозоре засяло і випорнуло зі саду в поле*» (4, с. 145); «*І звуки теряють голос, щезають у безгомінні, як вивітрені вітрами пташині пісні вирійні*» (4, с. 157); «*От тільки б місяць та й у нічку темну не збивсь з дороги та й не забаривсь*» (4, с. 158); «*Дерево, наче змія, вислизає із листя, висковзує у безпташине завтра*» (4, с. 192); «*Від сонця дощ осліп і втрапив ненароком ув осінь*» (4, с. 194); «*Тремтить над кожним спогадом вона про літо й золотить його*» (4, с. 197); «*Я поважчала ще на одну пам'ять і полегшала ще на одну молитву*» (5, с. 14); «*Лиш клатті сивіють і росами впадають*» (5, с. 31); «*Рими здригнулись і завмерли*» (5, с. 37); «*Щось узяло й пішло не так*» (5, с. 51); «*Фавн сердиться за щось і насилає вітер з лісу*» (6, с. 12); «*Вище і вище здійсмається час і відслонює порожнечу*» (6, с. 47); «*Зглибока, з самого споду скель піднімається трем і закручується у витки заметілі*» (6, с. 136); «*Хай горить понівечена скалками поверхня*» (6, с. 170); «*Слова потоком плывуть і закручуються в*

меандри?» (6, с. 191); «*Стоголосся молитви назад вертається і прошиває навиліт*» (6, с. 226). Також форму простого дієслівного присудка ускладнює частка *собі*, напр.: «*Жив собі дід та баба*» (3, с. 40); «*Бо чи ж я вибирала собі чорну долю-химеру?*» (4, с. 63); «*Був собі один чоловік*» (4, с. 95).

3.2.2. Складений дієслівний присудок

Складений дієслівний присудок має допоміжне дієслово, що виконує функцію зв'язки, та інфінітив. Мовознавці виділяють дві групи допоміжних дієслів у цьому присудку, як модальні і фазові. Допоміжні дієслова, будучи особовими формами фазових і модальних дієслів, доповнюють лексичне значення присудка і вказують на його модально-часові характеристики [67, с. 76]. Допоміжні модальні дієслова, такі як: *могти, уміти, зуміти, сміти, мусити, намагатися, мати* та інші, вказують на можливість, бажаність або необхідність виконання дії, процесу чи стану, напр.: «*...так у себе ховатись вміють тільки Жінки*» (2, с. 35); «*Хоч раз за свій короткий людський вік він мусить на всі сторони піти*» (2, с. 78); «*Хоча б на мить, одну палючу мить він мусить жити*» (2, с. 78); «*Бо я не могла без дозволу матері й кроку ступити*» (3, с. 60); «*Неодмінно мушу знайти вихід*» (4, с. 8); «*Не може вічно дерево цвісти*» (4, с. 20); «*Він може безкінечно йти?*» (4, с. 20); «*Ти так любити мусив?*» (5, с. 21); «*Та трохи довше мушу йти*» (6, с. 18); «*Золотоперу світла рибу у сіті тіней хто піймати зможе?*» (6, с. 244).

Фазові допоміжні дієслова, як: *починати, братися, заходжуватися, стати, кидати, продовжувати, закінчувати, переставити, припиняти* та інші позначають початок, продовження і кінець дії, стану чи процесу [8, с. 77], напр.: «*Адже тоді святині серце битись перестане, у морок западе*» (1, с. 28); «*Чекання золото темніти стало*» (1, с. 100); «*...як дорога з осіннім профілем і щеміти почне і тверднути*» (2, с. 17); «*Вже й дощ став притихати*» (3, с. 35); «*Ой піду я на річку бистру хустки полоскати*»

(4, с. 139); «...і розквітлі квіти помалу-малу **стали провисати згасати**» (4, с. 144); «...і золоті мітли **почали обмітати** липу» (6, с. 8); «Розгороджений весь – вітер **не перестав боліти**» (7, с. 45).

Модальні дієслова, які відображають різні відтінки волевиявлення, такі як: *воліти, бажати, хотіти, мріяти, збиратися, чекати, вирішити, надумати, готуватися, пробувати, намагатися* та інші [Там само, с. 77–78], напр.: «А може, хтось **допоможе подолати** оцю межу?» (2, с. 68); «Він з подвір'я **не хоче їхати**» (3, с. 70); «...від іскри Божої **не хочеш та й не зможеш затулитися** від глибини світла» (4, с. 116); «Я **не хочу бути** людиною» (4, с. 48); «Ох як **хочеться клонути** злого вітра в крило!» (4, с. 63); «Як би **хтілося сніг розписати** чорними перами!» (4, с. 63); «Чи **прагне до гілки листок прикипіти?**» (7, с. 21).

Форми дієслів, що виражають суб'єктивно-емоційну оцінку, як *полюбити, любити, боятися* та інші [67, с. 78], напр.: «Діти **люблять заглядати** в колодязь» (6, с. 178). Дієслівні сполуки, що формуються переважно з дієсловом *мати*, такі як: *мати намір, мати можливість, мати змогу, мати звичку, мати нагоду, мати право* та інші, напр.: «Ти знову **маєш право вибирати**» (2, с. 52); «Ти знову **маєш право себе убгати** у скриньку і **перев'язати** рожевим бантом» (2, с. 52). Усталені вирази типу: *у змозі, не в змозі, не в силі*, напр.: «**Тримати** птаха понад вітрами навіть з другим крилом у парі листок **не в силі**» (4, с. 105); «Навіть **летіти, чи скавуліти, чи плакати** ми **не в силі**» (4, с. 118); «Люд уже **не в силі держати** їх» (6, с. 96).

Модальні предикативні прикметники, які використовують у повній, рідше у короткій формі, як-от: *здатний, спроможний, зобов'язаний, схильний, повинен, змушений, ладен, рад* та інші. Вони подібно до модальних дієслів виражають модальну модифікацію складеного дієслівного присудка, напр.: «І Богу **потрібен був** не Богобоязливий, із контраргументів торбою...» (4, с. 59); «...тебе **іще я бачити повинна**» (4, с. 125). Оскільки предикативні прикметники не мають формальних засобів для вираження

дієслівних категорій, час і спосіб у цьому типі дієслівного складеного присудка передає дієслово-зв'язка *бути* [8, с. 78].

В українській мові існують також ускладнені форми складеного дієслівного присудка, які мають два чи більше допоміжні компоненти. У допоміжній частині складеного дієслівного присудка можуть використовуватися різні елементи, такі як фазові та модальні дієслова, дієслівно-іменні сполуки з модальним значенням, модальні прикметники, дієприкметники, іменники, прийменниково-іменникові сполуки та дієслово-зв'язка *бути* [67, с. 78–79], напр.: «*Мати повинна встигнути ягід набрати*» (6, с. 75). Згідно з граматичною традицією дієслівний складений присудок є аналітичною одиницею, що позначає дію, процес або стан, модифіковані у фазовому чи модальному плані [8, с. 78].

За нашими спостереженнями Галина Яструбецька активно використовує складений дієслівний присудок. Така частотність присудків свідчить про схильність авторки до відображення різних аспектів дій, що є важливим елементом для створення художнього образу та емоційної атмосфери.

3.2.3. Складений іменний присудок

Іменний складений присудок демонструє значно більшу різноманітність морфологічних форм порівняно з дієслівним складеним присудком. Він виражений іменником будь-якої форми (крім кличного відмінка) у поєднанні з особовими формами дієслова-зв'язки [8, с. 78]. Форми іменників, прикметників, числівників, займенників та дієприкметників можуть виконувати роль іменної частини складеного іменного присудка. Дієслово-зв'язка, що забезпечує граматичне оформлення такого присудка, вказує на синтаксичні категорії часу і способу, а також узгоджує присудок із підметом у числі та особі. Основними граматичними зв'язками є дієслова *бути*, *становити* і *являти собою*. Найчастіше

використовують зв'язку *бути*, яка в іменному складеному присудку зазвичай поєднана з іменним компонентом у називному та орудному відмінках, а також у знахідному відмінку з прийменником *за* [67, с. 79], напр.: «...*та ніч якоюсь дивною була*» (2, с. 29); «*Якби ти зимний був або гарячий...*» (2, с. 52); «*Була я співучою хвилею*» (2, с. 83); «...*другий був на виду темний*» (2, с. 98); «*Я промінна була*» (2, с. 126); «*Вона була жебрачка*» (3, с. 60); «*Колодязь був звичайним*» (3, с. 93); «*Зодчий був, очевидно, самотником*» (4, с. 108); «*Я ще недавно зовсім була самовпевнена*» (5, с. 41); «*Слово молитви таке солодке було*» (5, с. 48); «...*а яка надія бути почутою!*» (5, с. 48); «...*а земля вся була зелена*» (6, с. 8); «*Але той був однолюбом*» (6, с. 115).

Присудок з нуль-зв'язкою та іменником у називному відмінку, що відображає постійну або характерну ознаку підмета [67, с. 80], напр.: «*Висота і порив – одвічна могутня сила!*» (1, с. 74); «...*Ждання одвічне – вічний Бога промисел...*» (2, с. 18); «*Сполохи серця – печалі терції у гамі відстані*» (2, с. 76); «*Життя – велике мовчання*» (2, с. 88); «*Отака композиція в обрамленні темряви – пульсація у квадраті Малевича і часу*» (2, с. 109); «*Титло дороги – спомин*» (3, с. 12); «*Буква – ожини цвіт*» (3, с. 12); «*Розкоші неспогадані – твій голос*» (3, с. 86); «*Ткання предивне – сітка павукова*» (3, с. 113); «*Крізь сльозі врата – біль утрати*» (4, с. 24); «...*світло в камені – прававильонська Істар*» (4, с. 47); «*Строї царські – вербове гілля над грудьми і навколо стану*» (4, с. 100); «*Люстро плинне – блакитне плесо*» (4, с. 100); «*Воля – щедрий дарунок*» (4, с. 159); «...*кленовий осінній лист – долоня Ріхтера*» (4, с. 206); «...*я – жінка пізня*» (6, с. 18); «*Дорога – жриця*» (6, с. 23); «*Він – лівша*» (6, с. 46); «*Мій опорядунок – кровоточина*» (6, с. 61); «*Тайнопис сонячних мрій – пекучі коми і титли*» (6, с. 63); «*Він сам – погода*» (6, с. 71); «*Вірш – стратег*» (6, с. 109); «*Він – птахолов*» (6, с. 125); «*Людина – непоправний марнотратник*» (6, с. 141); «...*я – тріщина на камені світу*» (6, с. 192); «...*я – місток між світлом і*

тінню, **сховище** для роси, **пригорща** для дощу» (6, с. 192); «...я – суцільна **дорога**» (6, с. 194); «...я – **мисливець** за першосмислами» (6, с. 202).

Найкраще виражена постійна ознака підмета, коли підмет і присудок представлені тим самим словом, напр.: «*Пекуча гра – гра із самим собою*» (1, с. 24); «*Цей світ без тебе – зайвий світ*» (1, с. 61). При нульовій зв'язці до складу присудка часто входять частки *то, це, ось*, напр.: «*Сон – це Око Третє*» (2, с. 57); «*Джоконди дівчинка – ось код да Вінчі*» (4, с. 19); «...*то все вона – ота червона призма*» (4, с. 125). На думку О. Г. Межова, у художніх творах вживають речення з називним об'єкта порівняння [50, с. 154], тому у складеному іменному присудку в називному відмінку часто вживають слова *як, немов, мов, неначе, наче* [Там само, с. 80–81], напр.: «*Весняний світ – як панна зі смарагдовими глибокими очима*» (1, с. 45); «*Ця злива слів – як надоліст осінній*» (1, с. 54); «...*цей малюнок на полотні життя – як палімпсест*» (1, с. 74); «*Страхи і сумніви – як хитре зілля*» (2, с. 39); «*Цей світ – неначе велетенське сито*» (2, с. 41); «...*гусне сяйво – мовби пахуча смирна...*» (4, с. 47); «*Яскравий, різний люд – неначе глобус з меридіанами думок і фраз, зітхань, скрипінь*» (4, с. 78); «*Слова – як діти*» (4, с. 160); «...*річка прозора – як осінь*» (4, с. 186); «*Й тремтлива прозоринь – як музика Белліні*» (4, с. 209); «*Вірші – мов діти по травах зимних надвечір*» (6, с. 41).

Більш поширені є напівповнозначні зв'язки, які, окрім граматичного значення, мають додаткове лексичне значення. Це може бути вираження появи ознаки або переходу з одного стану в інший (*стати, ставати, робитися*), виявлення ознаки (*виявлятися, вважатися, називатися, іменуватися, доводитися, здаватися, уявлятися*) та збереження ознаки упродовж певного часу (*залишатися, лишатися, зоставатися*). Такі дієслівні зв'язки використовують з іменними формами називного та орудного відмінків, а також знахідного відмінка з прийменником *за* [29, с. 356–357], напр.: «...*земля от-от для них останнім домом стане*» (2, с. 48); «*Мокре плаття стало прозорим*» (2, с. 99); «*Стануть гусей голоси ледве чутними*»

(5, с. 35); «**Згубним стало** й для жінки його Палажки, і для нього самого те несамолюбите кохання» (6, с. 115); «**Пісними стали** дні без любові» (6, с. 115); «**Стало слово останнім**» (6, с. 152); «**Колись я стану зайвою** на цім перехресті вулиць» (6, с. 189); «**Згустки болю скляними поробились**» (6, с. 204); «**...червоною стане** земля біля кореня» (6, с. 217); «**Стала прозоріша** ще на один віри і – темніша інша» (7, с. 73); «**Задавнена рана віршем стане**» (7, с. 157). Орудний предикативний найчастіше вживають з напівповнозначними дієсловами-зв'язками, оскільки ця форма є найбільш передбачуваною і зазвичай реалізована найбільше [67, с. 83].

Ускладнена модель іменного складеного присудка поєднує елементи дієслівного складеного присудка, тобто модальні дієслова, прикметники, а іноді й фазові дієслова, та іменного складеного присудка, що має іменну частину та властиві їй дієслова-зв'язки [8, с. 80], напр.: «**...ти хочеш розумним здаватися гіперерудованим оптимістом**» (6, с. 14); «**Трунок з яблук пізнання мав би вже стати добрим старим вином**» (6, с. 30).

Отже, серед усіх складених дієслів Г. Яструбецька найчастіше використовує складені іменні присудки. Завдяки поєднанню дієслів-зв'язок та іменної частини, авторка у цих конструкціях збагачує текст додатковими змістовими відтінками.

3.2.4. Складний присудок

Складний, або подвійний присудок є конструкцією, у якій обидва повнозначні компоненти мають подвійну предикативну залежність від підмета. Першим компонентом подвійного присудка є особова форма дієслова, що виражає рух (*іти, ходити, прийти, брести, бігти* і т. д.), стан або діяльність (*лежати, стояти, працювати, сидіти*, і т.д.). Другим компонентом зазвичай є прикметник або дієприкметник. Прикметники у такому присудку вживають у називному або орудному відмінках [67, с. 83], напр.: «**Людинодерево зблідло злякане**» (4, с. 73); «**Рука плете довершена**»

(4, с. 77); «...*постать Марії впливе срібно-прозора*» (6, с. 112). На думку І. Р. Вихованця, позицію підмета у таких структурах визначають окремо як щодо першого, так і щодо другого компонента подвійного присудка [8, с. 81].

К. Ф. Шульжук зазначив, що складними присудками є тільки ті, що використовують з підметами, які є назвами осіб. Якщо ж підметом є назви неістот, то такі присудки є складеними іменними [67, с. 84], напр.: «...*стіна стоїть збіліла мов стіна*» (6, с. 163). Тому у віршах Галини Яструбецької, як бачимо, складні присудки наявні рідко, бо переважно використані складені іменні присудки, у яких підметом є назви неістот.

Висновки до розділу 3

Присудок визначають як важливий елемент, що вказує на дію, стан або властивість предмета, вираженого підметом. Порівняння різних мовознавчих джерел підтверджує, що присудок має важливу роль у реченні завдяки своїм граматичним та семантичним характеристикам. Зокрема мовознавці зазначають, що присудок має дві основні характеристики: він є частиною предикативного сполучення, що визначає його граматичний мінімум, а також є носієм трьох предикативних категорій модальності, темпоральності і персональності. Це робить присудок надзвичайно важливим для формування граматичної основи речення та семантичного навантаження. Особливу увагу приділено дослідженню присудків у поезіях Галини Яструбецької, де авторка має у віршах синергійну структуру, що виходить за рамки звичайного речення, забезпечуючи нові можливості для вираження і сприйняття поетичних образів.

Присудки поділяють на дієслівні та іменні, а також на прості, складені та складні (подвійні) в залежності від способу вираження модально-часових і способових значень. Простий дієслівний присудок є найпоширенішим у двоскладних реченнях, що може бути представлений формами дієслів теперішнього, минулого та майбутнього часів, вигуково-дієслівними

формами, фразеологізмами та інфінітивом. Важливим аспектом є також можливість ускладнення простого дієслівного присудка через додаткові частки або повторення.

У складеному дієслівному присудку допоміжне дієслово виконує функцію зв'язки та разом з інфінітивом утворює вирази, що відображають модально-часові характеристики дії. У поетичних творах виявлено модальні та фазові допоміжні дієслова, які впливають на значення присудка. Модальні дієслова вказують на можливість, бажаність чи необхідність дії, тоді як фазові допомагають визначити початок, тривалість чи завершення процесу. Складений дієслівний присудок представлений через різні форми, дієслівні сполуки, а також може мати ускладнені конструкції з кількома допоміжними компонентами.

Складений іменний присудок має значну морфологічну різноманітність у порівнянні з дієслівним складеним присудком. Основною ознакою складеного іменного присудка є його вираження через іменник будь-якої форми (крім кличного відмінка), який поєднаний з особовими формами дієслова-зв'язки. Граматичні функції, які виконують іменники, прикметники, числівники, займенники та дієприкметники у складі такого присудка, підлягають узгодженню з підметом у числі та особі через дієслово-зв'язку *бути*. Окрім цього, складений іменний присудок може мати нуль-зв'язку, що означає постійну або характерну ознаку підмета. У таких випадках до складу присудка часто входять частки або порівняльні конструкції. Помічено, що Галина Яструбецька серед напівповнозначних дієслів-зв'язок використовує дієслово *стати* для вираження у віршах різних граматичних і лексичних значень.

Також у нашому дослідженні проаналізовано конструкцію складного присудка, що має два компоненти з подвійною предикативною залежністю від підмета. Перший компонент складного присудка представляє особову форму дієслова, що позначає рух, стан або діяльність, тоді як другий компонент переважно є прикметником або дієприкметником. Приклади

речень показують, що прикметники в таких реченневих конструкціях надають додатковий опис або характерні ознаки до значення присудка.

У процесі дослідження присудків у збірках поезій Галини Яструбецької «Memorioglifika», «Photodosia», «Поліський пілігрим», «Kalophonía», «Яшмове серце», «1=3», «Під шкірою слів або Вибух до середини» проаналізовано різні види присудків, які письменниця використовує. Найчастіше використано прості дієслівні присудки, які становлять близько 72,1%, складені присудки – 24,8% (складені дієслівні присудки – 7,78%; складені іменні присудки – 16,98%), складні присудки поетеса використовує обмежено – лише 3,1% від загальної кількості присудків (*див. додаток 2*).

ВИСНОВКИ

В українській мові речення є фундаментальною одиницею, утворене на основі різних мовних рівнів (фонем, морфем, лексем та словосполучень). Визначення поняття речення є складним і суперечливим питанням у сучасному мовознавстві, де його досліджують з формального, семантичного та комунікативного аспекту.

Протягом історії українського мовознавства дослідники різними шляхами визначали головні члени речення, спираючись на їхню формально-синтаксичну структуру. Мовознавці по-різному розглядали роль підмета та присудка у реченні. Традиційні підходи, що розвивалися з ХІХ століття, мають логіко-граматичний, психологічний та формально-граматичний. Одні лінгвісти вважали підмет головним компонентом через його важливість і залежність присудка від підмета, тоді як інші звертали увагу на центральну роль присудка, який виражає основні граматичні значення, пов'язані з предикативністю. Сучасні лінгвісти вважають, що присудок є центральним компонентом речення, оскільки він здатен передавати всю необхідну інформацію. Тому ці різноманітні погляди мовознавців відображають складність і багатогранність синтаксичних досліджень, що робить питання про головні члени речення постійною темою наукових обговорень.

У сучасних мовознавчих дослідженнях значну увагу приділено аналізу структури простих двоскладних речень, зокрема визначенню особливостей підмета та присудка. Підмет, як граматично незалежний член речення, представлений іменником у називному відмінку, який разом з присудком формує предикативну основу речення. Присудок, у свою чергу, відображає модально-часові характеристики суб'єкта та тісно взаємодіє з підметом. Завдяки тісній взаємодії підмета та присудка наявна структурна цілісність простого речення. Тому взаємодія між цими двома головними компонентами формує предикативну основу простого речення, що є мінімально необхідною для його функціонування та аналізу.

В українській мові предикативність є основною синтаксичною категорією, що забезпечує взаємозв'язок між підметом і присудком у структурі речення. Ця категорія визначає змістові характеристики речення, відображаючи аспекти реальної дійсності: час, особа та модальність. Також утворює предикативну основу через опозиційні відношення між підметом і присудком у двоскладних реченнях. Цей взаємозв'язок є ключовим для формування структури простих двоскладних речень, де кожен із головних членів має свої формально-синтаксичні характеристики. В односкладних реченнях цей зв'язок є скороченим, де в одному слові або фразі можуть об'єднуватися функції підмета, або присудка. Однак це не знижує значення предикативності як основної синтаксичної категорії, що відображає взаємозв'язок між головними членами речення в українській мові.

Граматичні ознаки підмета та присудка мають вирішальне значення для структури речення, оскільки вони забезпечують правильність його побудови як з граматичного, так і семантичного боку. Підмет має такі граматичні ознаки: а) є головним членом структурної схеми двоскладного речення і вершиною з логічного погляду; б) вказує на особу або предмет, що виконує дію і є одним з носіїв предикативності речення; в) взаємозалежний з присудком через двобічну координацію та узгодження в семантико-синтаксичних відношеннях; г) формами вираження підмета є іменник або займенник у називному відмінку; ґ) традиційно стоїть в препозиції (перед присудком). Для присудка характерні такі граматичні ознаки: а) є головним членом структурної схеми речення; б) виражає модально-часові властивості носія передикативної ознаки; в) взаємодіє з предикатом у семантико-синтаксичній структурі речення; г) виражений дієслівною формою; ґ) перебуває у предикативному зв'язку з підметом; д) стоїть у постпозиції (після підмета).

У мовознавстві підмет визначають як головний член двоскладного речення, що виражений у називному відмінку і перебуває у предикативному зв'язку з присудком. Аналіз синтаксичних конструкцій у збірках поезій

Галини Яструбецької надав нам змогу виявити функційні особливості головних членів речення. Адже дослідження предикативного ядра у працях волинської письменниці відіграло важливу роль для кращого розуміння її авторського стилю та специфіки використання граматичних компонентів.

Унаслідок проведеного дослідження виявлено різні види простих і складених підметів у поетичному доробку Г. Яструбецької. Встановлено, що простий підмет найчастіше представлений іменником у називному відмінку, але також може бути виражений субстантивованими прикметниками, дієприкметниками, займенниками та числівниками. Крім того, розглянуто способи ускладнення простого підмета, зокрема через повторення лексем, використання підсилювальних часток та займенників. Також ми виявили та дослідили різноманітні типи складених підметів, як-от: 1) кількісно-іменникові сполуки; 2) підмети, виражені займенником або числівником; 3) соціативні підмети; 4) підмети, у яких головне слово має залежний компонент – неузгоджене означення. Галина Яструбецька, уникаючи однотипності та повторів у віршах, створює глибокі поетичні образи та надає цим текстам різноманітності. Авторка вдало використовує у поезіях різні способи вираження підмета, як: 1) іменники; 2) займенники різних розрядів: особові, вказівні, неозначені, заперечні та питальні; 3) субстантивовані прикметники, числівники та прислівники; 4) вигуки.

Досліджуючи збірки віршів Г. Яструбецької «Memorioglifika», «Photodosia», «Поліський пілігрим», «Kalophonía», «1=3», «Під шкірою слів або Вибух до середини», визначено загальну кількість простих та складених підметів, серед яких прості підмети становлять близько 88,67% від загальної кількості підметів, тоді як складені підмети наявні рідше і складають приблизно 11,33%. Найбільш поширеними серед простих підметів є іменники у називному відмінку (56,08%). Інші прості підмети, виражені займенниками становлять 34,14%, субстантивовані підмети – 8,78%, вигуки – 1%. Серед складених підметів кількісно-іменникові сполуки становлять 42%, підмети, виражені займенником або числівником – 3,5%, соціативні підмети – 12,5%,

підмети, у яких головне слово має залежний компонент – неузгоджене означення – 42%.

Результати нашої роботи підтвердили, що присудок є ключовим компонентом у структурі простого двоскладного речення, відіграючи головну роль у вираженні предикативної ознаки. Присудок не тільки визначає дію, стан або властивість предмета, але й виконує важливу функцію у формуванні граматичної основи речення через граматичні та семантичні характеристики. Присудок є носієм трьох основних предикативних категорій – модальності, темпоральності та персональності. Це вказує на його значущість у створенні точного і змістовного речення. Галина Яструбецька має у віршах синергійну структуру, що виходить за рамки звичайного речення і відкриває нові можливості для вираження та сприйняття поетичних образів.

Вірші мисткині демонструють багатство форм і функцій присудка, адже вона використовує у поезіях різнотипні присудки. Простий дієслівний присудок найчастіше вживаний в аналізованих реченнях і представлений через форми дієслів теперішнього, минулого та майбутнього часів, вигуково-дієслівні форми, фразеологізми та інфінітив. Також простий дієслівний присудок ускладнений додатковими частками або повтореннями.

Складений дієслівний присудок утворений із допоміжного дієслова та інфінітива, що відображають модально-часові характеристики дії. У текстах авторки чітко виявлено використання модальних і фазових допоміжних дієслів, які впливають на значення присудка. Модальні дієслова вказують на можливість, бажаність або необхідність дії (*могти, уміти, мусити*), тоді як фазові дієслова визначають стадії процесу: початок, тривалість або завершення (*починати, стати, продовжувати, припиняти*). Ми також виявили, що у текстах наявні ускладнені форми складеного дієслівного присудка, які мають два чи більше допоміжні компоненти.

У поетичних реченневих конструкціях складений іменний присудок демонструє значну морфологічну різноманітність у порівнянні з дієслівним

складеним присудком. Основною характеристикою іменного складеного присудка є його вираження через іменник будь-якої форми, за винятком кличного відмінка, у поєднанні з особовими формами дієслова-зв'язки. Граматичні функції іменників, прикметників, числівників, займенників і дієприкметників у складі такого присудка найчастіше узгоджені з підметом у числі та особі через дієслово-зв'язку *бути*. Крім того, складений іменний присудок має нуль-зв'язку, що означає постійну або характерну ознаку підмета. До складу присудка у таких випадках часто входять частки або порівняльні конструкції. Для вираження різних граматичних і лексичних значень серед напівповнозначних дієслів-зв'язок Галина Яструбецька найчастіше використовує дієслово *стати*. Авторка вживає також ускладнену модель складеного іменного присудка, що поєднує елементи складеного дієслівного та іменного присудка.

У нашому дослідженні ми проаналізували конструкцію складного присудка, що має два компоненти з подвійною предикативною залежністю від підмета. Перший компонент складного присудка виражає основну дію або стан, тоді як другий компонент, представлений прикметником або дієприкметником. Наведені приклади речень демонструють, що прикметники в таких реченнєвих конструкціях надають характерні ознаки чи особливості дії.

Під час проведеного дослідження присудків у поетичних збірках «Memorioglifika», «Photodosia», «Поліський пілігрим», «Kalophonía», «Яшмове серце», «1=3», «Під шкірою слів або Вибух до середини» виявлено значну перевагу простих дієслівних присудків, які становлять приблизно 72,1%. Складені присудки, серед яких складені дієслівні та складені іменні, мають 24,8%, зокрема складені дієслівні присудки – 7,78%, а складені іменні присудки – 16,98%. Водночас складні присудки наявні у поетичних текстах рідше і становлять лише 3,1% від загальної кількості.

Отже, результати дослідження підтверджують, що підмет і присудок є ключовими елементами у структурі простого двоскладного речення, які

відіграють важливу роль у формуванні його граматичних і семантичних характеристик. Аналіз творчості Г. Яструбецької виявив багатство форм і функцій головних членів речення, що означає високу майстерність авторки у використанні української мови для досягнення глибокої поетичної виразності.

Перспективним вважаємо детальне дослідження головного компонента речення, співвідносного з присудком / підметом, в односкладних реченнєвих конструкціях та встановлення його семантичних груп у поетичних текстах Галини Яструбецької, що дозволить розкрити граматичні особливості та специфіку використання цих реченнєвих компонентів в односкладних конструкціях. Таке дослідження сприятиме виявленню характерних рис індивідуального авторського стилю та оригінальності мовного вираження талановитої української письменниці.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Андерш Й. Типологія простого слов'янського речення і український мовний матеріал. *Ucrainica I. Současná ukrajinistika: Problémy jazyka, literatury a kultury*. К 65. narozeninám prof. Josefa Anderše. Sborník článků. 2. Olomoucké sympozium ukrajinistů 26 – 28 srpna 2004. Olomouc : Univerzita Palackého v Olomouci, 2004. S. 21–25.
2. Арібжанова І. М. Структура простого речення (формально-граматичний аспект): монографія. Київ: Вид. полігр. центр Київ. ун-ту, 2001. 128 с.
3. Арібжанова І. М. Сучасна українська літературна мова: Морфологія. Синтаксис: підручник. Київ: Знання, 2010. 374 с.
4. Арібжанова І. М. Зв'язок головних членів. *Вісник: Літературознавство. Мовознавство. Фольклористика*. Київ: Вид-во КНУ ім. Шевченка, 2002. Вип. 12–13. С. 107–111.
5. Булаховський Л. А. Питання синтаксису простого речення в українській мові. *Дослідження з синтаксису української мови*. Київ : Вид-во АН УРСР, 1958. С. 5–28.
6. Великий тлумачний словник сучасної української мови. Уклад. і голов. ред. В. Т. Бусел. Київ; Ірпінь: ВТФ «Перун», 2005. 1729 с.
7. Вихованець І. Р. Нариси з функціонального синтаксису української мови. Київ: Наук. думка, 1992. 222 с.
8. Вихованець І. Р. Граматика української мови: Синтаксис. Київ: Либідь, 1993. 365 с.
9. Вихованець І. Р. Студії про члени речення: приреченневіки. *Українська мова*. Київ: Інститут української мови НАН України. 2005. № 2. С. 22–27.
10. Вихованець І. Р., Городенська К. Г., Русанівський В. М. Семантико-синтаксична структура речення: монографія. Київ: Наук. думка, 1983. 219 с.

11. Вiнтонiв М. О. Типологiя форм присудка в сучаснiй українськiй мовi: автореф. дис... канд. фiлол. наук спец.: 10.02.01 «Українська мова». Днiпропетровськ, 1997. 23 с.
12. Вiнтонiв М. О. Актуальне членування речення i тексту: формальнi та функцiйнi вияви : монографiя. Донецьк : ДонНУ, 2013. 327 с.
13. Городенська К. Г. Деривацiя синтаксичних одиниць: монографiя. Київ : Наук. думка, 1991. 192 с.
14. Гуйванюк Н. В. Формально-семантичнi зв'язки в системi синтаксичних одиниць: монографiя. Чернiвцi: Рута, 1999. 336 с.
15. Гуйванюк Н. В. Слово – Речення – Текст: монографiя. Чернiвцi: Чернiвецький нац. ун-т, 2009. 664 с.
16. Грищенко А. П. Внутрiшня синтаксична органiзацiя простого. *Синтаксис словосполучення i простого речення (синтаксичнi категорiї i зв'язки)* : монографiя. Київ : Наук. думка, 1975. С. 14–16.
17. Демешко І. М. Сучасна українська лiтературна мова. Синтаксис. Словосполучення. Просте неускладнене речення : модульний курс : навч. посiб. [3-є вид., перероб. i доп. Кропивницький : ПП «Центр оперативної полiграфiї «Авангард», 2018. 252 с.
18. Дудик П. С., Прокопчук Л. В. Синтаксис українськiй мови: пiдручник. Київ: ВЦ «Академiя», 2010. 384 с.
19. Загнiтко А. П., Миронова Г. Синтаксис українськiй мови. Теоретико-прикладний аспект. Brno: Masarykova univerzita, 2013. 226 с.
20. Загнiтко А. П. Словник сучасної лiнгвiстики: поняття i термiни: у 4 т. Донецьк : ДонНУ, 2012. Т. 1. 2012. 402 с.; Т. 2. 2012. 350 с.; Т. 3. 2012. 26 с.; Т. 4. 2012. 388 с.
21. Загнiтко А. П. Теоретична граматика українськiй мови. Морфологiя. Синтаксис: монографiя. Донецьк: ТОВ «ВКФ «БАО», 2011. 992 с.
22. Загнiтко А. П. Теорiя сучасного синтаксису: монографiя. Вид. 3-тє, виправл. i доп. Донецьк: ДонДУ, 2008. 294 с.

23. Загнітко А. П. Український синтаксис: теоретико-прикладний аспект: навч. посібн. Донецьк: ДонНУ, 2009. 150 с.
24. Загнітко А. П. Кваліфікаційні і класифікаційні ознаки підмета. *Функціонально-когнітивні вияви граматичних структур: Зб. наук. праць.* Київ: ІЗМН. 1998. С. 17–20.
25. Заборна М. С. Просте речення. Складні випадки аналізу: навч. посібник для студентів вищих пед. навч. закладів. Тернопіль: Підручники і посібники. 2002. 126 с.
26. Іваницька Н. Л. Взаємна зумовленість форм головних членів двоскладного речення. *Українська мова і література в школі.* 1979. № 10. С. 28–34.
27. Іваницька Н. Л. Складений присудок як синтаксична структура. *Синтаксис словосполучення і простого речення.* Київ. 1975. С. 59–85.
28. Іваницька Н. Л. Нариси з синтаксису української мови: посібн. для студентів-філологів. Вінниця, 2011. 183 с.
29. Караман С. О., Караман О. В., Плющ М. Я. Сучасна українська літературна мова. Київ : Літера ЛТД, 2011. 559 с.
30. Каранська М. У. Синтаксис сучасної української мови: навч. посібник для студ. вищ. навч. закладів, що вивчають дисципліну «Українська мова». Київ: Либідь, 1995. 312 с.
31. Коваль Л. М. Модульний курс синтаксису простого речення в українській мові. Вінниця: Книга-Вега, 2010. 293 с.
32. Козачук Г. О. Підмети, виражені словосполученнями. *Українська мова і література в школі.* 1982. № 1. С. 36–39.
33. Колібаба Л. М., Фурса В. М. Словник дієслівного керування. Київ: Либідь, 2016. 656 с.
34. Кононенко В. І. Вступ. Предикатоцентрична теорія в логіко-граматичному вимірі. *Предикат у структурі речення:* монографія / за ред. акад. НАПН України В. І. Кононенка. Київ; Івано-Франківськ; Варшава, 2010. С. 7 – 30.

35. Костусяк Н. М. Граматичні категорії української мови: типологія, структура, специфіка вияву. *Наукові записки. Серія Філологічні науки*. Кропивницький: Видавець Лисенко В. Ф., 2017. Вип. 154. С. 672–677.
36. Кутня Г. В. Синтаксис сучасної української мови. Ч. I: Словосполучення та просте речення. Львів, 2013. 178 с.
37. Леута О. І. Проблеми питання теорії членів речення. *Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова*. Серія 9. Сучасні тенденції розвитку мов. Випуск 16. 2016. С.140–148.
38. Леута О. І. Структура і семантика дієслівних речень в українській літературній мові: монографія. Київ: Такі справи, 2008. 208 с.
39. Масицька Т. Є. Речення як багатоаспектна синтаксична одиниця. URL: <http://enpuir.npu.edu.ua/bitstream/handle/123456789/22409/Masytska.pdf?sequence=1>
40. Масицька Т. Є. Граматична структура дієслівної валентності: монографія. Луцьк: РВВ «Вежа» ВДУ ім. Лесі Українки, 1998. 208 с.
41. Масицька Т. Є. Диференціація предикатів у лінгвістичних студіях І. Р. Вихованця. *Проблеми сучасної функційно-категорійної граматики*: зб. наук. пр. на пошану чл.-кор. НАН України Івана Романовича Вихованця / укладач: А. Загнітко (наук. ред.) та ін. Донецьк: Вид-во «Ноулідж» (донецьке відділення), 2010. С. 166–175.
42. Масицька Т. Є. Функційний вияв формально-синтаксичної залежності в структурі простого речення. *Лінгвістичні студії*: зб. наук. праць / Донецький нац. ун-т; гол. ред. А. П. Загнітко. Донецьк: ДонНУ, 2014. Вип. 28. С. 36–42.
43. Масицька Т. Є. Типологія семантико-синтаксичних реченневих залежностей: монографія. Луцьк: ПД «Твердиня», 2016. 416 с.
44. Масицька Т. Є. Підмет і присудок як взаємозалежні компоненти у структурі двоскладного речення (на матеріалі мовотворчості українських письменників-емігрантів). *Branch of Ukrainian Studies of Maria Curie-*

Skłodowska University in Lublin. Spheres of culture. Volume XV. Lublin, 2016. S. 330–335.

45. Масицька Т. Є, Гандзюк О. Вивчення формально-синтаксичної структури речення: синтаксичні зв'язки. *Волинь філологічна: текст і контекст : зб. наук. праць / упоряд. Т. П. Левчук.* 2020. Вип. 30. С. 36–46.
46. Масицька Т. Є. Класифікація формально-синтаксичних залежностей у структурі синтаксичних одиниць. *Граматичні читання – XI: Матеріали Міжнародної науково-теоретичної конференції 13–14 травня 2021 року.* Вінниця : ТОВ «Твори», 2021. С. 63–66.
47. Масицька Т. Є. Синтаксис української мови : навчальний посібник. Луцьк : Вежа-Друк, 2022. 156 с.
48. Масицька Т. Є., Васейко Ю. С. Граматичні особливості ідіостилю Галини Яструбецької: семантичні різновиди залежного об'єкта у структурі реченнєвих конструкцій. *Лінгвостилістичні студії.* Випуск 18. 2023. С. 36–48.
49. Межов О. Г. Семантико-синтаксична парадигма елементарного простого речення в сучасній українській мові. *Діалог мов діалог культур. Україна і світ: щорічний науковий збірник.* VI Міжнародна науково-практична Інтернет-конференція з україністики. München, 29. Oktober – 1. November 2015. München: readbox publishing gmbh Open Publishing LMU, 2016. С. 158–166.
50. Межов О. Г. Формально-синтаксичні та комунікативні варіанти субстанційних синтаксем. *Studia Linguistica.* Випуск 6. 2012. С. 153–159.
51. Межов О. Г. Проблеми синтаксемного аналізу в сучасних граматичних дослідженнях. *Проблеми сучасної функційно-категорійної граматики: зб. наук. праць на пошану чл.-кор. НАН України І. Р. Вихованця / укл.: А. П. Загнітко (наук. ред.) та ін.* Донецьк: Вид-во «Ноулідж» (дон. відд.), 2010. С. 176–190.
52. Межов О. Г. Синтаксис словосполучення та простого речення: навч. посіб. Луцьк: Вежа, 2014. 192 с.

53. Мельничук О. С. Загальні питання синтаксису української мови. *Сучасна українська мова: синтаксис* / за заг. ред. І. К. Білодіда. Київ: Наук. думка, 1972. С. 5 – 37.
54. Мірченко М. В. Синтаксичні категорії речення: Дис... д-ра філол. наук: 10.02.01 / Волинський держ. ун-т ім. Лесі Українки. Луцьк, 2002. 432с.
55. Мірченко М. В. Структура синтаксичних категорій: монографія. Луцьк: РВВ «Вежа» Волин. держ. ун-ту ім. Лесі Українки, 2004. 392 с.
56. Мойсієнко А. К., Арібжанова І. М., Коломийцева В. В. та ін. Сучасна українська мова : Синтаксис : підручник. Київ : Знання, 2013. 238 с.
57. Ожоган В. М. Особливості поєднання підмета й присудка в структурі двоскладного речення. *Наукові записки НаУКМА. Філологічні науки (Мовознавство)*. 2016. Том 189. С. 52–58.
58. Островська Л. Теоретичні проблеми синтаксису сучасної української мови : навчальний посібник Миколаїв : Вид-во ЧНУ ім. Петра Могили, 2022. 240 с.
59. Селіванова О. О. Актуальні напрямки сучасної лінгвістики (аналітичний огляд). Київ: Вид-во Українського фітосоціологічного центру, 1999. 148 с.
60. Слинько І. І., Гуйванюк Н. В., Кобилянська М. Ф. Синтаксис сучасної української мови. Проблемні питання. Київ: Вища школа. 1994. 670 с.
61. Українська мова. Енциклопедія / В. М. Русанівський, О. О. Тараненко, М. П. Заблюк та ін. Київ: «Укр. енцикл.», 2000. 752 с.
62. Христіанінова Р. Типологія присудків у сучасній українській мові. *Науковий журнал*. 2016. № 1 (5). С.182 – 200.
63. Христіанінова Р. Подвійний присудок у сучасній українській мові. *Типологія та функції мовних одиниць: Наук. журн. на пошану членкореспондента НАН України Івана Романовича Вихованця* / [редкол.: Н. М. Костусяк (гол. ред.) та ін.]. Луцьк: Східноєвроп. нац. ун-т ім. Лесі Українки. 2015. № 2 (4). С. 237–249.
64. Черевко Ірина, Масицька Тетяна. Функційні особливості предикативного ядра простих реченнєвих конструкцій (на матеріалі поезій Галини

Яструбецької). *Scripta manent: молодіжний науковий вісник факультету філології та журналістики: зб. наук. пр. ; Вип. 11*. Луцьк : ВНУ імені Лесі Українки, 2024. С. 50–52.

65. Черевко Ірина, Масицька Тетяна. Присудок як головний член простого двоскладного речення. *Міжнародна науково-практична конференція «Орієнтири національної освіти в умовах сьогодення»: збірник тез доповідей конференції (17 травня 2024 року); Вип. 1*. Луцьк, 2024. С. 64–68.
66. Шульжук К. Ф. Багатоаспектні виміри речення. *Актуальні проблеми сучасної філології. Мовознавчі студії*: зб. наук. праць Рівненського державного гуманітарного університету. Вип. 15. Рівне: РДГУ, 2007. С. 3–7.
67. Шульжук К. Ф. Синтаксис української мови. Київ: Академія, 2004. 406 с.
68. Berkeshchuk Inna S., Struk Ivanna M., Maksymiuk Oksana V., Masytska Tetiana E., Chorny Igor V. Modern Technologies and Applications of ICT in the Training Process of Teachers-Philologists. *Modern Technologies and Applications of ICT in the Training Process of Teachers-Philologists. International Journal of Higher Education*. 2020. Vol.9. No.7 (Special Issue). P. 84–93.
69. Emonds H. W. *Syntax der deutschen Sprache*. Berlin; New York : Walter de Gruyter, 2000. 505 s.
70. Damourette J., Pichon E. *Des mots à la pensée. Essai de grammaire française*. Paris : Artrey, 1970. T.V. 861 p.
71. *Dependency Linguistics: Recent advances in linguistic theory using dependency structures* / Kim Gerdes, Eva Hajičova, Leo Wanner, editors. Amsterdam : John Benjamins Publishing Company, 2014. 356 p.
72. Murzina Olena, Lisnevskaya Alina, Masytska Tetiana, Melnyk Iryna, Levchuk Tereza, Sokolova Viktoriia. The Educational Environment for Improving Students' Self-Study: Best European Practices. *Laplace em Revista (International)*, vol.7, n. Extra E, Aug. 2021. P.144–162.

73. Tesnière Lucien. *Elements de syntaxe structurale*. Paris, 1959.

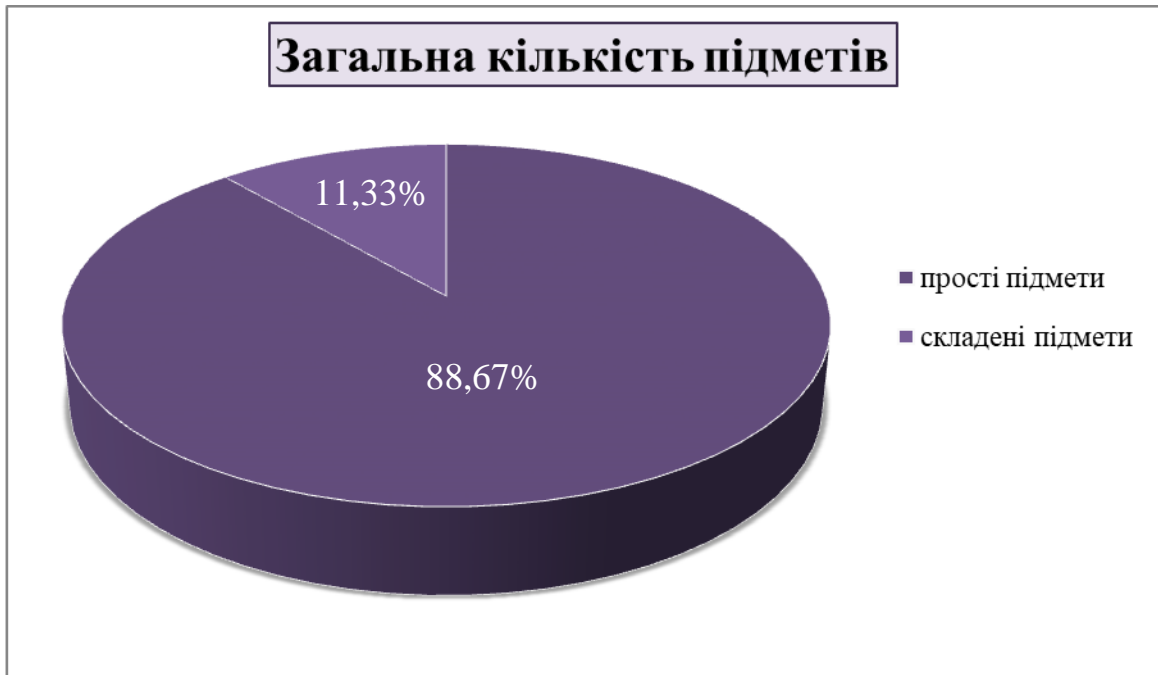
74. Tesnière Lucien. *Elements of Structural Syntax*. Amsterdam; Philadelphia :
John Benjamins Publishing Company, 2015. 698 p.

ДЖЕРЕЛА ДОСЛІДЖЕННЯ

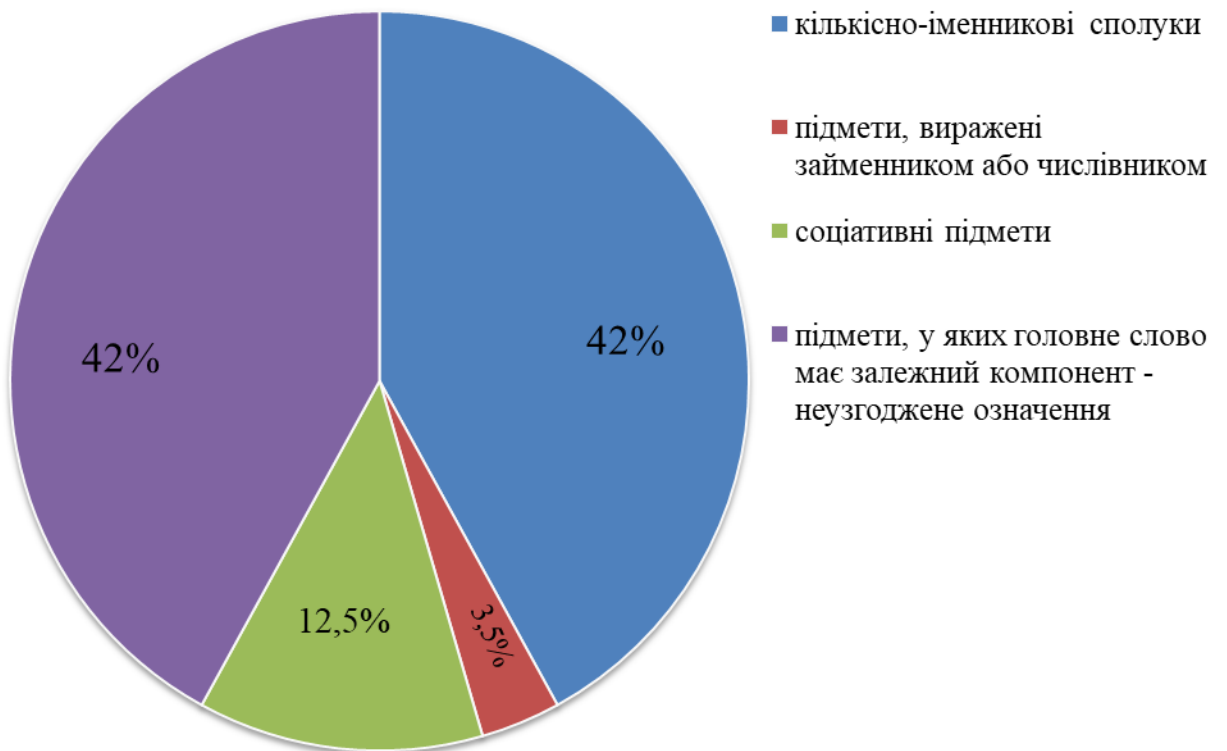
1. Яструбецька Г. Memorioglifika. Луцьк: Твердиня, 2009. 112 с.
2. Яструбецька Г. Photodosia. Луцьк: Твердиня, 2010. 132 с.
3. Яструбецька Г. Поліський пілігрим. Луцьк: ДП «Волинські старожитності», 2011. 156 с.
4. Яструбецька Г. Kalorhonia. Луцьк: Твердиня, 2012. 220 с.
5. Яструбецька Г. Яшмове серце. Луцьк: Твердиня, 2013. 60 с.
6. Яструбецька Г. 1=3. Луцьк: Твердиня. 2015. 256 с.
7. Яструбецька Г. Під шкірою слів або Вибух до середини. Львів: Піраміда. 2018. 172 с.

ДОДАТКИ

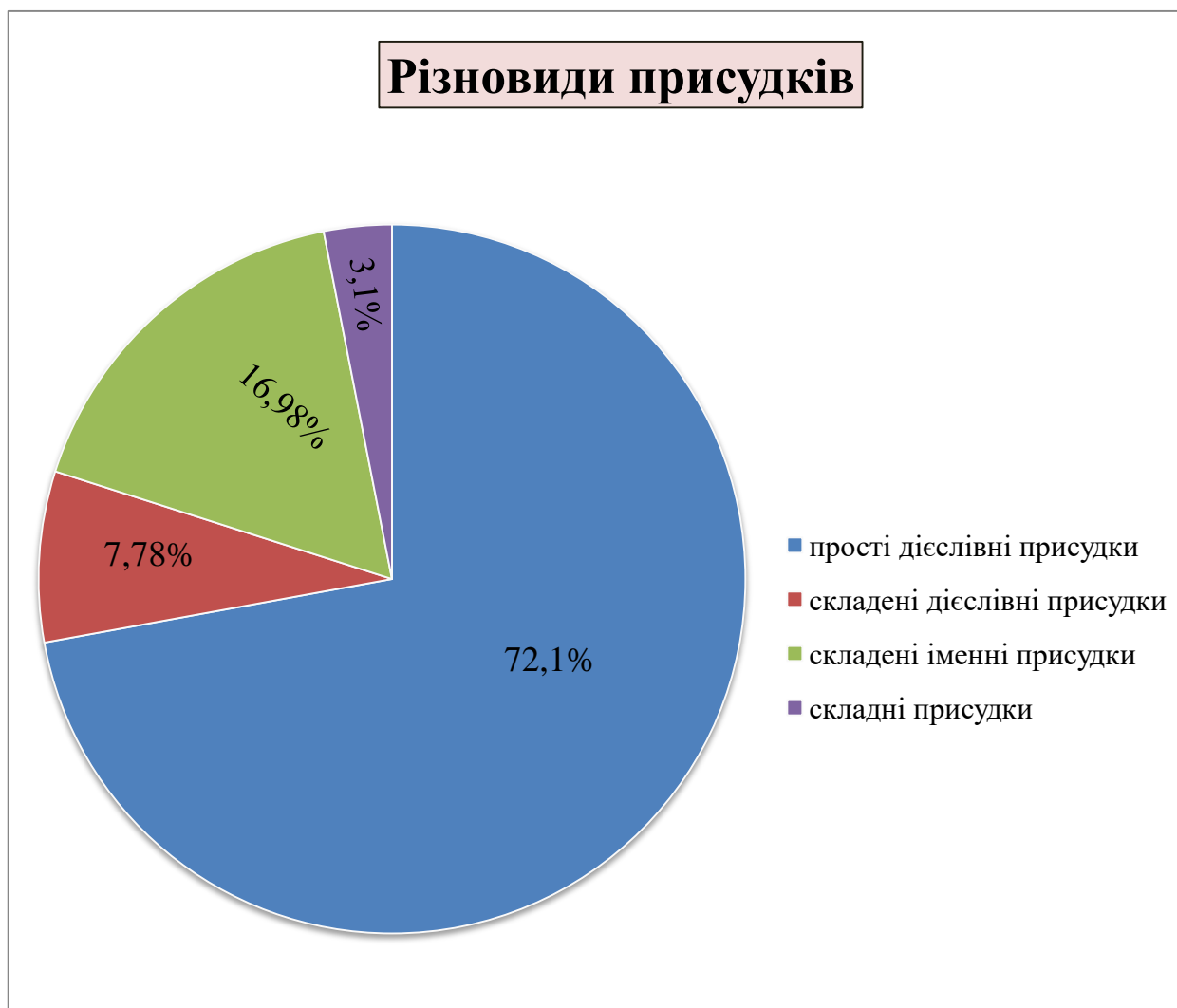
Додаток 1

Різновиди складених підметів

Додаток 2

Загальна кількість присудків

